

GYS

~~2023~~

T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

SAYYMAN

Görevde Yükselme Sınavı

KONU ANLATIMLI

%100 ÖZGÜN

Milli Eğitim Bakanlığı Personeli Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda güncel olarak hazırlanmıştır.

**MEB
SAYMAN
GÖREVDE YÜKSELME SINAVI
HAZIRLIK KİTABI**

EDİTÖR

Turgut MEŞE

YAZARLAR

Komisyon

©

Bütün hakları Data Yayınlarına aittir. Yayınevinin izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, çoğaltılması ve dağıtımı yapılamaz.

ISBN No/Tarih: 978-625-6440-56-2 / 23.05.23

Sertifika No: 40447

SAYFA TASARIMI

DATA Dizgi Grafik

KAPAK TASARIMI

Data Grafik Tasarım

BASKI VE CİLT

Data Dijital Matbaacılık

ANKARA

Data Yayınları

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi

1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No:2/20

Yenimahalle / ANKARA

Tel: 0 312 384 29 95 - 0 505 925 57 81

Faks: 0312 342 23 58

www.datayayinlari.com

bilgi@datayayinlari.com

ÖN SÖZ

MEB Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliği gereğince açık bulunan Sayman kadroları için "Görevde Yükselme Sınavı" düzenli aralıklarla yapılmaktadır.

MEB Personeline yönelik olarak "Görevde Yükselme Sınavı"na kendinizi hazırlayacağınız güncel mevzuat ve akabinde kendinizi soru çözerek değerlendireceğiniz güncel sorulardan oluşan bu kitabımızı hazırlamış bulunmaktayız. Data Yayınları olarak siz değerli adaylar için elinizdeki Hazırlık kitabının çok faydalı olacağına inanıyoruz ve yapılacak sınavda başarılar diliyoruz.

Data Yayınları

**KİTAP İLİŞKİN GÖRÜŞ VE
ÖNERİLERİNİZ İÇİN**

datayayinlari@gmail.com

adresine e-posta ile veya

0542 262 03 37 WhatsApp iletişim numaramız

üzerinden iletebilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1

TÜRKÇE VE DİL BİLGİSİ	5
TESTLER	

ÜNİTE 2

YÖNETİMDE İNSAN İLİŞKİLERİ VE İLETİŞİM	105
TESTLER	

ÜNİTE 3

YÖNETİM, LİDERLİK VE ORGANİZASYON	129
TESTLER	

ÜNİTE 4

İNSAN HAKLARI VE DEMOKRASİ	146
TESTLER	

ÜNİTE 5

YÖNETİMDE ETİK	172
TESTLER	

ÜNİTE 6

TÜRK İDARE SİSTEMİ	183
TESTLER	

ÜNİTE 7

PROTOKOL KURALLARI	212
TESTLER	

ÜNİTE 8

ATATÜRK İLKE ERİ V İNKILAP TARİHİ	233
TESTLER	

ÜNİTE 9

GENEL KÜLTÜR	296
TESTLER	

ÜNİTE 10

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASASI	400
TESTLER	

ÜNİTE 11

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNU	472
TESTLER	

ÜNİTE 12

1739 SAYILI MİLLİ EĞİTİM TEMEL KANUNU	550
TESTLER	

ÜNİTE 13

222 SAYILI İLKÖĞRETİM VE EĞİTİM KANUNU	566
TESTLER	

ÜNİTE 14

652 NOLU ÖZEL BARINMA HİZMETİ VEREN KURUMLAR VE BAZI DÜZENLEMELER HAKKINDA KHK ...	582
TESTLER	

ÜNİTE 15

4483 SAYILI MEMURLAR VE DİĞER KAMU GÖREVLİLERİNİN YARGILANMASI HAKKINDA KANUN	590
TESTLER	

ÜNİTE 16

5018 SAYILI KAMU MALÎ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU	599
TESTLER	

ÜNİTE 17

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNU	660
TESTLER	

ÜNİTE 18

4734 SAYILI KAMU İHALE KANUNU	683
TESTLER	

ÜNİTE 19

4735 SAYILI KAMU İHALE SÖZLEŞMELERİ KANUNU	739
TESTLER	

ÜNİTE 20

4982 SAYILI BİLGİ EDİNME HAKKI KANUNU	752
TESTLER	

ÜNİTE 21

5442 SAYILI İL İDARESİ KANUNU	763
TESTLER	

ÜNİTE 22

4688 SAYILI KAMU GÖREVLİLERİ SENDİKALARI VE TOPLU SÖZLEŞME KANUNU	782
TESTLER	

ÜNİTE 23

5580 SAYILI ÖZEL ÖĞRETİM KURUMLARI KANUNU	806
TESTLER	

TÜRKÇE VE DİL BİLGİSİ

SÖZ DÜZEYİNDE ANLAM

1. ÜNİTE

1. BÖLÜM

Sözcüğün zihinde uyandırdığı izlenime **anlam** denir.

SÖZCÜKTE ANLAM

Gerçek Anlam

Terim Anlam

Mecaz Anlam

📌 Temel Anlam

📌 Yan Anlam

GERÇEK ANLAM

Sözcüğün zihnimizde uyandırdığı ilk anlam gerçek anlamdır. Sözcüğün gerçek anlamı iki şekilde kullanılabilir: temel anlam ve yan anlam.

a. Temel (İlk) Anlam

Sözcüklerin aklımıza gelen ilk anlamıdır. Başka bir deyişle bir sözcüğün sözlükteki ilk anlamıdır. En eski ve yaygın anlam olarak da bilinir.

- ☑ Sıcaktan, bırakın yürümeyi, konuşacak haliniz bilmiyorum mamıştı. (Havadaki yüksek ısı)
- ☑ Bardaktaki suyu niye döktün? (Boşaltmak)

📌 NOT

Bir sözcüğün tek başına iken taşıdığı anlam ile cümledeki anlamı aynı ise o sözcük temel anlamıyla kullanılmış demektir.

- ☑ Martın kanatları ıslaktı.
- ☑ Kör babasına, uzun yıllar baktı.
- ☑ Gençler sahilde ateş yakmışlar.

b. Yan Anlam

Sözcüklerin temel anlamlarıyla ilgilerini devam ettirerek kazanmış olduğu ikincil anlamlardır.

Bir sözcüğün birden fazla yan anlamı olabilir.

- ☑ Uzun uzun çevresindeki insanlara baktı.

Bu cümlede "bakmak" sözcüğü temel anlamda kullanılmıştır.

- ☑ Her yere baktım fakat onu bulamadım.

Bu cümledeki "bakmak" sözcüğü ise yan anlam değeri kazanarak "aramak" anlamında kullanılmıştır.

- ☑ Çocuğun gözleri artık görmüyor.

Bu cümledeki "göz" sözcüğü, "görme organı" anlamındaki temel anlamında kullanılmıştır.

- ☑ Dolaşın gözle tek tek baktı.

Bu cümledeki "göz" sözcüğü ise bölme bölme, sıra sıra oluşu açısından "çekmece" anlamında kullanılmış ve yan anlam kazanmıştır.

📌 NOT

Bir sözcüğün temel anlamı ve yan anlamı gerçek anlam kapsamındadır. Yan anlam temel anlamı dayalı olarak ortaya çıkar. Yani yan anlam kazanan sözcüğün her zaman temel anlamla bağlantısı vardır. Bu bağlantı biçim ya da görev bakımından olabilir.

TERİM ANLAM

Bilim, sanat, spor ya da meslek dallarıyla ilgili özel, sınırlı bir anlamı ve kullanımı olan sözcüklere **terim** denir. Terimler genellikle gerçek anlamda kullanılır. Bir sözcüğün terim anlamı, ait olduğu alanda kullanıldığı an ortaya çıkar.

- ☑ Dünya, Güneş etrafında döner. (astronomi terimi)
- ☑ Bu dairenin alanını hesaplayabilir misin? (geometri terimi)
- ☑ Verilen eylemleri çatsına göre inceleyiniz. (dil bilgisi terimi)

ANLAM ÖZELLİKLERİ BAKIMINDAN CÜMLELER

YAKIN ANLAMLI CÜMLELER

Savunduğu düşünce bakımından aynı doğrultuda olan cümlelerdir. Yakın anlamlı cümlelerde konu ve bakış açısı aynıdır.

- ☉ Sanatçının amacı çevresine ayna tutmak değil, aynaya yansıyanları tekrardan biçimlendirmektir.
- ☉ Sanatçı, gözlem gücünden yararlanırken seçtiği ayrıntıları olduğu gibi değil yeniden kurgulayarak anlatır.

ANLAMCA ÇELİŞEN CÜMLELER

Savunulan düşünce bakımından birbiriyle ters düşen, karşıt yargılar içeren cümlelerdir.

- ☉ Sanatçı içinde bulunduğu toplum sorunlarını, sıkıntılarını esesinden anlatmalıdır.
- ☉ Ancak toplum gerçeklerinden uzaklaşan sanatçı sanattaki yetkinliğe erişebilir.

NEDEN-SONUÇ CÜMLELERİ

Bu ilgi "-den, -dığından, -dığı için, -den dolayı, için, çünkü, ki, diye" sözcük ya da ekleriyle sağlanır.

Neden-sonuç cümlesinin yüklemine "Niçin?" sorusu sorulduğunda cümleden bir cevap alınabiliyorsa cümlede neden-sonuç ilgisi vardır. Böyle cümlelerde genellikle neden önce, sonuç sonra verilir.

- ☉ Derlerine çalışmadığı için sınıfta kaldı.
neden sonuç
- ☉ Gereksiz konuştuğundan komik duruma düştü.
neden sonuç

Neden-sonuç cümleleri aynı zamanda gerekece bildiren cümlelerdir.

AMAÇ-SONUÇ CÜMLELERİ

Bu ilgi "için, -mek üzere, -mek için" ekleri ya da ilgeçleriyle sağlanır.

- ☉ Mutfak giderlerini karşılamak için para ayırdım.
- ☉ Arkadaşını karşılamak üzere gitti.

Cümledek "iç n" söz üğü yerine "amaçla" özcüğü kullanılabiliyorsa o cümle amaç-sonuç cümlesidir; kullanılmıyorsa neden-sonuç cümlesidir.

- ☉ Öğretmen olmak için çok çalışıyor. (amaç-sonuç)
- ☉ Geç kaldığı için sınava giremedi. (neden-sonuç)

NOT

Amaç-sonuç cümlelerinde amaçlanan şeyin gerçekleşip gerçekleşmediği belli değildir. Ancak neden-sonuç cümlelerinde sonuç gerçekleşmiştir.

KOŞUL (ŞART) CÜMLELERİ

Bu ilgi "-se, -erek, -meden, -dikçe, -ince, yalnız, ancak, fakat, ama" ek ya da bağlaçlarıyla sağlanır. Bir durumun gerçekleşmesi için başka bir durum şart koşulur.

- ☉ Güzelliğin on para etmez, bu bendeki aşk olmasa.
- ☉ İnsanlara yardım ederek mutlu olabilirsiniz.
- ☉ Seni çağırmadan yanıma gelme!
- ☉ Konuştukça daha iyi anlaşıyoruz.

PARAGRAF BİLGİSİ

3. BÖLÜM

PARAGRAF

Paragraf; bir düşünceyle ilgili cümleler topluluğu, bir ana düşünceyi açıklayan cümleler kümesi, bir düşünce birimi olarak da tanımlanabilir. İyi ve sağlam kurulmuş her paragraf şu özellikleri taşımaktadır:

- ☉ Paragrafı oluşturan cümleler dil, düşünce ve anlatım özelliği yönüyle birbirine bağlı olmalıdır.
- ☉ Paragrafı oluşturan cümleler belli bir düşünceyi (ana düşünceyi) dile getirmelidir.
- ☉ Paragrafın her cümlesi bir zincirin halkaları gibi dil ve düşünce yönünden birbirine bağlı olmalı; paragrafta, paragrafın konusu ve düşüncesiyle uyumsuz bir cümle yer almamalıdır.

PARAGRAFTA KONU

Paragrafta üzerinde durulan, hakkında söz söylenen düşünce, olay ya da duruma **konu** denir.

Bir paragrafın konusunu bulabilmek için yazıda “Ne üzerinde duruluyor?”, “Ne hakkında söz söyleniyor?” sorularına yanıt bulmamız gerekir.

PARAGRAFTA ANA DÜŞÜNCE

Ana düşünce, parçada asıl vurgulanmak istenen, konuyla ilgili olarak okuyucuya kavratılmaya çalışılan düşüncedir. Bir başka söyleyişle yazarı yazı yazmaya iten amaçtır.

Ana Düşünce Nasıl Belirlenir?

Parça okunduktan sonra, “Bu parçada yazarın asıl anlatmak istediği nedir?” sorusuna doğru bir cevap alınır ana düşünce belirlenmiş olur.

NOT

Ana düşünce, paragrafın başında olabileceği gibi ortasında ya da sonunda da olabilir. Kimi durumlarda ana düşünce açıkça belirtilmez, bütün paragrafta sindirilir.

PARAGRAFTA YARDIMCI DÜŞÜNCELER

Bir paragrafta konuyu aç klamaya ve ana düşünceyi buldurmaya yarayan cümlelere **yardımcı (yan) düşünceler** denir.

Her paragrafta bir ana düşünce olmasına rağmen birden çok yardımcı düşünce vardır. Parça eksik ve yanlış anlaşılırsa ana düşünce ile yardımcı düşünceler birbirine karıştırılır. Parçada asıl anlatılmak (vurgulanmak) istenen ana düşünce; okuru ana düşünceye götüren, okura bu konuda kılavuzluk eden düşünceler ise yardımcı düşüncelerdir.

Yardımcı düşünceler paragrafta tanımlama, örnekleme, karşılaştırma, tanık gösterme teknikleriyle dile getirilebilir. Bütün bunlar ana düşünceyi ortaya koymak amacıyla yöneliktir.

Yardımcı Düşüncelerin Belirlenmesi

Ana düşünceyi kavramanın ikinci aşaması yardımcı düşünceleri belirlemektir. Bunun için “Yazar konunun açıklamasını yaparken hangi ayrıntılardan yararlanıyor?” sorusuna cevap bulmak gerekir. Bu soruya verilen karşılıklar yardımcı düşünceleri verir.

PARAGRAFIN YAPISI

Paragraf, biçimsel yönden cümleler topluluğudur. Paragrafı oluşturan cümleler anlam ve

YAZIM KURALLARI

4. BÖLÜM

EKLERİN VE BAĞLAÇLARIN YAZIMI

-KEN EKİNİN YAZIMI

Büyük ünlü uyumuna uymayan bu ek in aslı "iken"dir. Getirildiği sözcüğün son sesi ne olursa olsun ince yazılır:

☉ okur-ken, yazar-ken, gelir-ken, söyler-ken...

İstenildiği takdirde "iken" olarak ayrı da yazılabilir:

☉ okur iken, yazar iken, gelir iken, söyler iken...

NOT

İken ünlüyle biten kelimelere ek olarak getirildiğinde başındaki "i" ünlüsü düşer ve araya "y" ünsüzü girer:

☉ okulday-ken (okulda iken)

☉ yolday -ken (yolda iken)

"KI" NİN YA İMİ

Türkçede kullanılan üç farklı "ki" vardır.

Sıfat yapan "-ki":

Eklendiği sözcüğe bitişik yazılır. Eklendiği sözcüğe aitlik anlamı katar. Cümleden çıkarıldığında anlam bozulur. Ek halindedir.

☉ Alt satırda ki cümleler oldukça güzel.

☉ Evde ki çiçekleri sulamalısn.

İlgi zamiri olan "-ki":

Ek halindedir. Sözcüğe bitişik yazılır. Daima bir ismin yerini tutar ve cümleden çıkarılırsa anlam bozulur.

☉ Benim kalemim bozuk, senin ki sağlam. (senin kalemin)

☉ Sınıfta ki ler beni beklesinler. (öğrenciler)

Bağlaç olan "ki"

Sözcük gruplarını ya da cümleleri anlam ilgisıyla birbirine bağlayan "ki" bağlacı her zaman ayrı yazılır. Cümleden çıkarıldığında cümlelerin anlamı bozulmaz. Yüklemden ve çekimli fiillerden sonra gelen "ki"ler daima bağlaçtır.

☉ Türk dili dillerin en zenginlerindedir, yeter ki bu dil şuurla işlensin.

☉ Hava o kadar güzel ki kendimi kağa attım.

NOT

Dilimizde a ı sözcüklerde kullanılan "ki"ler söz ük k lıplaşmış olduğundan sözcükte ayrı yazılmaz. (sanki, oysaki, belki, meğer, hâlbuki, çünkü, mademki)

☉ Kim bilir bel ki yarın bel ki yarından da yakın.

☉ Oysa ki adam hiç katil birine benzemiyordu.

Kişi ve işaret zamirlerinden sonra gelen "ki" de bağlaç olup ayrı yazılır:

☉ Bizler ki o Fatih'in evlatlarıyız.

☉ Vaziyet o ki bu iş olmayacak.

"ki" bağlacı şüphe ve pekiştirme göreviyle de kullanılabilir:

☉ Çağırırsam, benimle gelir mi ki?

NOT

"ki"den sonra "-ler" ekini getirdiğimizde anlamlı bir sözcük oluşuyorsa "ki" bitişik yazılır ve ektir. Eğer "ki"den sonra "-ler" ekini getirdiğimizde anlamlı bir sözcük oluşmuyorsa "ki" bağlaçtır ve ayrı yazılır.

☉ Bu bahçedeki (bahçedekiler) ağaçlar ne zaman meyve verecek. (ek)

☉ Neşeli olun ki (olunkiler) genç kalasınız. (bağlaç)

5. BÖLÜM

NOKTALAMA İŞARETLERİ

NOKTA (.)

Anlamca tamamlanmış cümlelerin sonuna konur:

- ☑ Kapının eşiğinde biraz durarak etrafı dinledim.
- ☑ Türkiye, sorunlar içinde debelenip duruyor.

NOT

Cümle tırnak ya da parantez içine alınmış ifadelerle bitiyorsa bu durumda nokta, tırnak ya da parantez işaretinden sonra konur.

- ☑ Dil bilgisinin bölümlerinden biri de sentakstir (cümle bilgisi).
- ☑ Kemal Tahir'in senaryolarından bazıları film haline de getirildi (Haremde Dört Kadın, Yürüyen Bizimdir, Namusum İçin).

Kısaltmaların sonuna nokta konur:

- ☑ Dr. (doktor) bkz. (bakınız); Alb. (Albay)
- ☑ Pr. f. (pofe ö); vb. (ve benzerleri); sf. (sıfat)

NOT

Büyük harf kullanılarak yapılan kısaltmalarda nokta kullanılmamaktadır:

- ☑ TDK (Türk Dil Kurumu)
- ☑ ABD (Amerika Birleşik Devletleri)

Ancak gelenekleşmiş olan T.C. (Türkiye Cumhuriyeti) ve T. (Türkçe) kısaltmaları bu kuralın dışındadır.

Sayılarından sonra sıra bildirmek amacıyla nokta kullanılır:

- ☑ Yazarın son çıkardığı romanı 5. baskısını tamamladı.
- ☑ Evliliklerinin 2. yıl dönümünü hep beraber kutladık.

NOT

Burada kullanılan nokta "-inci" takısı yerine geçmektedir. Bu yüzden noktadan sonra tekrar "-inci" takısını yazmak yazım yanlışına neden olur.

- ☑ Sınıfta 2.inci sırada oturuyor. (yanlış)
- ☑ Sınıfta 2.'inci sırada oturuyor. (yanlış)

NOT

Cadde, sokak ve ev numaralarından sonra nokta işareti mutlaka kullanılmamalıdır. Nokta kullanılmadığı takdirde aşağıdaki örneklerde olduğu gibi dört tane cadde, yetmiş iki tane sokak anlamı çıkabilir.

- ☑ 4 cadde (Yanlış)
- ☑ 4. cadde (Doğru)
- ☑ 72 Sokak (Yanlış)
- ☑ 72. Sokak (Doğru)

Tarihlerin yazılışında saat, gün, ay ve yılı gösteren sayıları birbirinden ayırmak için nokta kullanılır:

- ☑ Tören saat 13.00'te başladı.
- ☑ Bu kitap 31.01.2019 tarihinde baskıya hazırlanacak.

NOT

Tarihlerde ay adları yazı ile yazılırsa ay adlarından önce veya sonra nokta kullanılmaz:

- ☑ 1 Kasım 1922'de TBMM tarafından saltanat kaldırılmıştır.
- ☑ Atatürk, Türk milletinin bağımsızlık mücadelesini, 19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkarak başlatmıştır.

ANLATIM BOZUKLUKLARI

6. BÖLÜM

Anlatım bozuklukları değişik nedenlerden kaynaklanabilir. Bu tür yanlışlıkları şu başlıklar altında inceleyebiliriz:

ANLAM İLE İLGİLİ ANLATIM BOZUKLUKLARI

- ☉ Sözcüklerin Birbirleriyle Karıştırılması
- ☉ Sözcüklerin Yanlış Anlamda Kullanılması
- ☉ Anlamca Çelişen Sözcüklerin Kullanılması
- ☉ Gereksiz Sözcük Kullanımı
- ☉ Sözcüklerin Yanlış Yerde Kullanılması
- ☉ Mantık ve Sıralama Hataları
- ☉ Deyim ve Atasözü Yanlışları
- ☉ Anlam Belirsizliği

YAPI İLE İLGİLİ ANLATIM BOZUKLUKLARI

- ☉ Gereksiz E Kullanımı
- ☉ Tamlama Yanlışlıkları
- ☉ Eklerin Yanlış Yerde Kullanılması
- ☉ Noktalama İşaretlerinin Yerde Kullanılmaması
- ☉ Yükleme Eksikliği
- ☉ Özne Eksikliği
- ☉ Özne-Yüklem Uyumsuzluğu
- ☉ Nesne Eksikliği
- ☉ Dolaylı Tümlenç Eksikliği
- ☉ Zarf Tümlenç Eksikliği
- ☉ Ek Fiil Eksikliği
- ☉ Zamirlerin Belirsizliği

Duruluk

Bir cümlede gereksiz sözcük ve eklerin kullanılmamasıdır. Duruluk, iletilmek istenen düşüncenin doğrudan doğruya aktarılmasını gerektirir. Duru anlatıma sahip bir cümleden herhangi bir sözcüğün çıkarılması anlamı bozar.

- ☉ Problemi çözebilecek alternatif seçenekler sunuldu. (Y)
- ☉ Problemi çözebilecek seçen kl sunu du. (D)

Açıklık

Bir cümlede anlatılmak istenen düşünceyi, teeddüt ve karışıklığa meydan vermeyecek şekilde tam olarak dile getirmesidir.

- ☉ Her sınıfta kalan öğrenci başarısız öğrenci değildir. (Y)
- ☉ Sınıfta kalan her öğrenci başarısız öğrenci değildir. (D)

ANLAM İLE İLGİLİ ANLATIM BOZUKLUKLARI

SÖZCÜKLERİN BİRBİRLERİYLE KARIŞTIRILMASI

Türkçede bazı sözcükler ses yönünden birbirine benzemekte, birbirini çağrıştırmaktadır. Anlamları ayrı olan bu sözcükler ya aynı kökten çıkmışlardır ya da anlam alanları ayrıdır. Birbirlerini andıran bu sözcüklerin çoğu kez aynı anlama geldiği sanılır. Bu gibi sözcükler arasındaki anlam ayrılığına dikkat etmemek, anlatım bozukluğuna yol açar.

- ☉ Başarısızlık yalnızca bu öğrencilere özel bir durum değildir. (Y)
- ☉ Başarısızlık yalnızca bu öğrencilere özü bir durum değildir. (D)

SÖZCÜK TÜRLERİ

7. BÖLÜM

ADLAR (İSİMLER)

Canlı ve cansız, görünen ve görünmeyen varlıkları, kavramları simgeleyen sözcüklere **ad (isim)** denir. Adları çeşitli gruplar halinde inceleyebiliriz:

Varlıklara Verilişlerine Göre Adlar

a. Cins Adlar: Aynı türden olan, benzeri bulunan varlıkları karşılayan adlardır.

⊙ elma, kalem, çocuk, masa, ağaç...

b. Özel Adlar: Tek olan, benzeri bulunmayan varlıkları karşılayan adlardır. Özel ad kapsamına giren sözcükler aşağıdaki tabloda sınıflandırılmıştır.

Yer adları	İstanbul, Kütahya, Van...
Kişi adları	Ahmet, Selin, Hasa
Ülke adları	Danimarka, İran, Suriye...
Kitap, dergi, gazete adlar	Yabancı, Simyacı, Türk Dili...
Kurum, kuruluş adları	Maliye Bakanlığı, İstanbul Valiliği, Atatürk İlkokulu...
Dil adları	Türkçe, Farsça, İngilizce...
Din, mezhep adları	İslamiyet, Mecusilik, Hristiyanlık...
Hayvanlara verilen adlar	Boncuk, Tekir, Pamuk...

Varlıkların Sayısına Göre Adlar

a. Tekil Adlar: Sayıca tek bir varlığı karşılayan adlardır.

⊙ Kalem, yol, ev, dede, roman....

b. Çoğul Adlar: Sayıca birden çok varlığı karşılayan adlardır. Adlara "-ler/lar" eki getirilerek yapılır:

⊙ Kalemler, yollar, evler, dedeler, romanlar...

c. Topluluk Adları: Çoğul eki almadan birçok varlığı karşılayan adlardır.

⊙ Toplum, halk, millet, ordu, bölük, sürü...

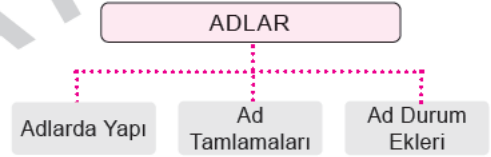
Varlıkların Oluşumuna Göre Adlar

a. Somut Adlar: Duyu organlarıyla algılanabilen varlıkları karşılayan adlardır.

⊙ Gazete, mavi, soğuk, ses, haşır, rü gâr

b. Soyut Adlar: Duyu organlarıyla algılanamayan, akıl ve duygu yoluyla idrak edilen varlıkları ya da kavramları karşılayan adlardır.

⊙ Sevme, nefes, umut, melek, kin...

ADLARDA YAPI

1. Basit Adlar: Herhangi bir yapım eki almamış adlardır. Bir adın çekim eki alması, onun basit olmasını engellemez. Çekim ekleri diğer sözcüklerin de yapısını etkilemez.

⊙ Ayak, tavuk, ağaç, elma, çocuk, yollar, duvardan, insanda, kedilere...

2. Türemiş Adlar: Bir yapım eki yardımıyla bir ad veya eylem kökünden türetilen yeni adlara **türemiş ad** denir.

⊙ Işıklı, gözlük, kokusuz, başlık, kocaman, yolcu... (addan türeyen adlar)

⊙ Yazıcı, durak, istek, yürüyüş, bakım, alıntı, kazı... (eylemden türeyen adlar)

SESLERİN SINIFLANDIRILMASI

Bir dilde bulunan sesler, o dilin ses dağarcığını oluşturur. Türkçenin ses dağarcığını da 29 ses oluşturur. Bu sesler, “ünlüler” ve “ünsüzler” olmak üzere ikiye ayrılır.

ÜNLÜLER

Ağzın açık durumunda (yani ses yolu açıkken), hiçbir engelle karşılaşmadan çıkan seslerdir. Tek başlarına ve uzun ünlü gibi (iki ünlü değerinde) telâffuz edilir. Türkçede 8 tane ünlü vardır. Bu ünlülerin ses özellikleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

	Düz		Yuvarlak	
	Geniş	Dar	Geniş	Dar
Kalın	a	ı	o	u
İnce	e	i	ö	ü

Ünlülerin kullanımıyla ilgili bazı kurallar:

- ☉ Türkçede iki ünlü yan yana bulunmaz. İki ünlünün yan yana olduğu kelimeler kesinlikle Türkçe değildir.
- ☉ saat, kanaat, şecaat, maarif, aile, kaide, mail, miat, dair, Siirt, fiil...
- ☉ Kökeni Türkçe olan kelimelerde uzun ünlü yoktur. Uzun ünlü, Arapça ve Farsçadan dilimize yerleşmiştir.
- ☉ şâir, numûne, îman (şâ:ir, numu:ne, i:man)

ÜNLÜLERLE İLGİLİ SES UYUMLARI

Ünlülerin düzlük-yuvarlaklık, kalınlık-incelik ve darlık-genişlik özellikleri iki ses uyumunda karşımıza çıkar.

BÜYÜK ÜNLÜ UYUMU

- ☉ Kalınlık-incelik uyumu da denir.
- ☉ Bu kurala göre Türkçe bir kelimenin ünlülerinin tamamı ya kalın ya da ince olmalıdır.
- ☉ sevmek, ince, denizden, kelebekler, göstermelik...
- ☉ satılık, kalın, oyun, uçurtma, aşağı soylar...

Büyük Ünlü Uyumunu Bozan Ekler

-yor (şimdiki zaman eki) geliyor, biliyor, istiyor, gizli r

-ke (zarf-fiil eki): alırken, koşarken, bakarken

-leyin (isimden zarf yapan ek): sabahleyin, akşamleyin...

-(i)mtirak (sıfattan sıfat yapan ek): yeşilimtirak, mavimtirak, ekşimtirak...

-ki (ilgi zamiri ve sıfat yapan ek): onunki, yuvarkıdaki, akşamki...

-daş (isimden isim yapan ek): meslektaş, ülküdaş...

-gil (aile bildirir): halamgil, dayımgil, baklagiller...

NOT

Bu eklerle yapılan bütün kelimeler büyük ünlü uyumuna aykırıdır denemez. Öyleyse bu eklerin ünlülerinin her zaman aynı özellikte (kalın veya ince) olduğunu, bu yüzden bazı kelimelerde uyuma girmediklerini söyleyebiliriz:

- ☉ gelirken, sarımtirak, seninki, arkadaş, eniştemgil...

Bir duyguyu, düşüncüyü, isteği, haberi, durumu, olayı ifade etmek için kurulan ve kendi içinde anlam ve yargı bütünlüğü olan sözcüğe veya söz dizisine **cümle** denir.

CÜMLENİN ÖGELERİ

TEMEL ÖGELER

YÜKLEM

İş, kılış, oluş, hareket, durum bildiren; haber veren; cümleyi bir yargıya bağlayan çekimli ögedir.

- ☉ Birkaç gün sonra İstanbul'a gidecek.
- ☉ Şehri bu hâle getiren çevre kirliliğidir.
- ☉ Bu sabah gökyüzü masmaviydi.

Yüklemin Özellikleri

Cümlenin temel ögesidir. Cümle, yargı bildiren bir söz grubu, yüklemde yargıyı üstlenen öge olduğuna göre yüklemsiz bir cümle olamaz.

Yüklem çekimli bir ad ya da eylemden oluşabilir

- ☉ Bir i te iki cambaz oynamaz.
- ☉ Pervin benden daha güzeldir.

Yüklem, tek kelimedenden oluşabildiği gibi kelime grubundan da oluşabilir.

- ☉ Yaşlılara saygı, toplumun geçmişine olan saygısını gösterir.
- ☉ Kapının önünde oturan yaşlı adam babamın eski şoförüydü.

Çekimli bir isim ya da fiil tek başınayken bile yüklem olabilir.

- ☉ Öğretmenim.
- ☉ Okuduk.
- ☉ Maviydi.

Bir cümlede birden fazla yüklem olabilir.

- ☉ “Yağız atlar kişnedi, meşin kırbaç şakladı;
Bir dakika araba yerinde durakladı.”
- ☉ “Yol onun, varlık onun,
Gerisi hep angarya.”

Yüklemi söylenmeyen cümlelere **eksiltili (kesik) cümle** denir. Yüklem söylenmemiş olması cümlenin anlamında eksiklik meydana getirmez. Dinleyici ya da okuyucu cümlenin söylenmemiş kısmını ya endisi amamlar ya da bu kısım zaten bilinme tedir

- ☉ Kır atın yanında ura ya huyundan ya şuyund n...(alır)
- ☉ A veren candan, çok veren maldan... (verir)

Bazı eksiltili cümleler, önceki cümlenin yardımıyla tamamlanır.

- ☉ Buralarda hiç yol yoktur. Hatta keçi yolu bile...(yoktur)
- ☉ – Nerede çalışıyorsun?
– Türk Dil Kurumunda. (çalışıyorum)

ÖZNE

Yüklemde bildirilen işi, oluşu, hareketi, durumu, kılışı yerine getiren; hakkında bilgi ve haber verilen ögedir. Yani yapılanı veya olanı karşılayan unsurdur.

- ☉ Ben bu mahalleden taşındım.
- ☉ Koca bir ağaç devrilmişti.

Öznenin Özellikleri

Özne, yüklem sorulan “Ne?, Kim?” sorularının cevabıdır.

- ☉ Kimsesiz çocuklar yine yolculuğa başladı.
Kim başladı?
- ☉ Kitaplar raflara özensizce dizilmişti.
Ne dizilmişti? / Dizilen ne?

SÖZCÜKTE YAPI KÖK

Bir sözcüğün, anlamlı en küçük parçasına **kök** denir. Türkçe sözcüklerin, bilhassa fiillerin kökleri genellikle tek hecedir. Kökler yapı ve kullanım özellikleri bakımından iki farklı türde oluşmuştur. Bunlar ad ve eylem kökleridir.

AD KÖKLERİ

Tabiatta gördüğümüz, tanıdığımız, varlığından haberdar olduğumuz maddî ve manevî bütün varlıklar birer sözcük ile adlandırılmıştır. Bir varlığı belirten tüm sözcüklere **ad**, bu adların köklerine de "**ad kökü**" denir. Eylem kökü dışındaki tüm sözcük kökleri (sıfat, zamir, edat, bağlaç, yansıma, ünlem) ad kökü olarak kabul edilir.

- ☉ Ev, kitap, hayal, ağaç, iş yağmur, at ş, insan, sabır, rüya, kötü es, arı, güm, pat ...

EYLEM KÖKLERİ

İş, oluş, kılış a da hareket bildiren sözcüklerin (fiillrin) e a mamış biçimine **eylem kökü** denir. Eylem er, kök itibariyle hareket belirten sözlerdir. Eylem kökleri yazıda gösterilirken kök sonuna "-mek" mastarını temsil eden "-" işareti konulur.

- ☉ Bak- (bakmak), sus- (susmak), tat- (tatmak), düş- (düşmek), söyle- (söylemek), gez- (gezmek) ...

EK

Sözcüğün yapısına sonradan katılan, tek başına anlamı olmayan, sözcüğe eklendiğinde ona çeşitli anlamlar ve görevler kazandıran unsurlara **ek** denir. Eklerin başlıca özellikleri ve görevleri şunlardır:

- ☉ Sözcüğün görevli parçacıklarıdır.
- ☉ Tek başına kullanılmaz ve bir anlam taşımaz.

- ☉ Çoğu tek hecedir (Bazıları iki ekin birleşmesiyle oluşmuştur).
- ☉ Köke uyan unsurlar olduğundan, kökteki ünlünün düzlük, yuvarlaklık, incelik ve kalınlığına göre farklı biçimlere girerler. "Etlî, tatlı, süslü, toplu" örneklerindeki "-lî" eki gibi.
- ☉ Gördükleri vazife itibariyle yapım v çekim eki olmak üzere iki gruba ayrılır.

YAPIM EKLERİ

Yapım ekleri, sözcük kök e gövdelerine gelecek dilin a lam alan nı enişleten, onu zenginleştiren yeni sö küklerin türetilmesine yarayan klerdir. Türe me, dilin kanunlarına göre gerçek ştirilir. Yapım eklerinin türetme dışında sözcüğe kattığı bazı anlam incelikleri olduğu için her ek, aynı türden bütün sözcüklere getirilemez. Yapım eklerinin dört farklı işlevi vardır.

a. Addan Ad Türeten Ekler

Ad görevinde kullanılan bir sözcüğe eklenerek farklı anlamlar taşıyan yeni adları türetmeye yarayan eklerdir.

- ☉ Kalemlik, ormanlık, kıymetli, gizli, tutarsız, kimsesiz, yolcu, sütçü, yalancı, adacık, Türkçe, sertçe, oyuncak, yavrucak, arkadaş, vatandaş, otçul, insancıl, sayısal, anıtsal, kötümser, yerel, kültürel, Türkmen, kocaman, gürültü, zırlıtlı, güncel, kılcal...

b. Addan Eylem Türeten Ekler

Ad kök ve gövdelerine eklenerek onlardan iş veya hareket adı yapan eklerdir. Bu ekleri alan sözcükler çekime hazır eylem haline gelir.

- ☉ başla-, azal-, çoğal-, düzel-, sivril-, alça(k)l-, yaşa-, türe-, kana-, gecik-, acık-, gözük-, birik-, fişkir-, haykır, duyumsa-, susa-, taşla-, gürleş-, irileş-, yüzleş-, ağır-, kar(a)ar-, morar-, yeş(il)er-...

YÖNETİMDE İNSAN İLİŞKİLERİ VE İLETİŞİM

2. ÜNİTE

Yönetimde İnsan İlişkilerinin Tanımı

Yönetimde insan ilişkileri, örgütün amaçlarını gerçekleştirmeye ve iş görenlerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik iş görenler arası etkileşimler dizisidir.

Etkileşim, birbiriyle ilişki kurmak isteyen insanların karşılıklı olarak etki alış verişidir. Daha kısa bir tanımla ilişki, etkileşimler dizisidir. Etkileşimin akışı bizi beklemediğimiz ya da istemediğimiz bir ilişkiye yönlendirebilir.

İlişkileri niteleyen birbiri ile etkileşen insanların tepkilerini aşağıdaki koşullar belirler:

1. Tepkilerin içeriği, türü, yeğinliği, zamanı, sıklığı
2. Tepkilerin birbirine benzerliği ya da zıtlığı
3. Tepkilerin birbirini tamamlamaları ya da bozmaları
4. Tepkilerin karşıtlarına benimsenme derecesi
5. Tepkilerin birbiriyle yeğinlikçe, nitelikçe, nicelikçe benzerliği
6. Karşıtların, tepkilerin anlamını anlamada becerikliliği

Yönetimde İnsan İlişkilerinin İlkeleri

Yönetimde insan ilişkileri, hiçbir zaman yönetmenlerin iş görenleri diledikleri gibi kullanmalarının bir aracı değildir. Ayrıca insan ilişkileri; iş görenlerin sırtını okşamak, onları rahatlığa kavuşturmak, onlarla sorunsuz yaşamak, onlara gereksiz ödün vermek, acımak, duygusal davranmak, gereksiz yere yardımlarına koşmak da değildir. Bu yanlış anlama ve uygulamaya karşılık, yönetimde insan ilişkileri nesnel (objektive), ussal (rational) ve yönetsel ilkelere dayalı olarak gerçekleştirilir.

Yönetimde insan ilişkilerinin bütün örgütlerde olması gereken temel ilkeleri şunlardır:

İnsan ilişkileri, insan insana ilişkidir: İnsan; gizilgüçlerle doğan, bu gizilgüçlerini yeterliliğe dönüştürerek toplumunda kültürleyebilen ve yeni kültürel değerler yaratabilen bir canlıdır. Her iş görenin; yetiştirilip gizilgücü yeterli düzeyde ortaya çıkarıldığında örgüte özgü kültürel değerler üretebileceğine inanmak, yönetimde insan ilişkilerinin özüdür.

İnsan ilişkileri, yetişkin yetiştirilene bir ilişkidir: Yetişkin yetiştirilene ilişkiler, elverdiğince duygusal olmayıp, ussal ilişkilerdir. Yönetmen ne ana ve baba; ne de yönetilenler onun çocuğudur. Yönetmenin, kendini ana ya da baba yeri ve koyması ve astlarına sürekli bu şekilde davranması; astlarını, ona koşulsuz itaate ve bağımlı olmaya zorlamak istediğinden kaynaklanır. İşgörenlerin kendilerini çocuk yerine koymasıysa, onları yönetmenin kanadı altına sokar. Bu durumlar insan ilişkilerini sağlıklı kılar.

İnsan ilişkileri ilişki kurulan kişiyle anlamdaş olmayı gerektirir: Anlamdaşlık (empathy), insanın kendini karşısındakinin yerine koyarak onun duygularını anlamasıdır ancak onun gibi duygulanması değildir. Yönetenler ve yönetilenler, sorunlarını birbirine ilettilerinde, bu sorunların çözümü için anlamdaş olmalıdırlar. Bu durum duygudaşlık ile karıştırılmamalıdır. Duygudaşlık, ilişki kurulan kişiyle aynı acıyı ya da aynı hazzı paylaşmadır ve iki tarafın duygularının denk düzeyde yekinenmesini gerektirir: Duygusallık, yönetim sorunlarının çözülmesini zorlaştırır; yanlış yargı ve kararlara yol açar. Oysa anlamdaşlıkta, kendimizi ilişki kurduğumuz insanın yerine koyarak onun sorununu kendisinin anladığı gibi anlamamaya çalışırız. Anlamdaşlık, bir bakıma karşımızdaki insanla iletişimi kusursuzca gerçekleştirmektir.

YÖNETİM, LİDERLİK VE ORGANİZASYON

3. ÜNİTE

YÖNETİM

Yönetim Kavramı

Yönetim; önceden saptanmış işletme amaçlarına ulaşmada işgücü, para, zaman, malzeme, makine ve yer kaynakları gibi girdilerin ekonomik, verimli ve etkin bir biçimde kullanılmasını sağlayarak çıktılara dönüştürülmesi için gereksinim duyulacak doğru, uygun ve uyumlu ortamın yaratılmasıdır.

Bir grup çabası gerektiren işbirliği ve eşgüdüm içinde yürütülen her etkinlik, yönetsel yapı ve örgütlenmeyi beraberinde getirir. Yönetim kavramı, en geniş anlamda ortak bir amaç gerçekleştirmek için işbirliği içinde çaba gösteren birey ya da grupların etkinlikleri olarak tanımlanabilir.

Ayrıca yönetim, "bir işi başkalarına yaptırma sanatı" ya da "bir işin nasıl yapılacağını bilmek ve o işin yapılmasını sağlamak sanatı" olarak da tanımlanır. Farklı tanımların ortak özelliği; yönetimin, insan kaynaklarını ve materyalleri verimli bir biçimde kullanarak hedeflenen sonuçlara ulaşma süreci olarak görülmesidir.

Yönetim Bir Bilim midir, Sanat mıdır?

Bir yönetim kuramı, yönetim sürecinin en iyi biçimde nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin sistematik bir önerme olarak düşünülebilir.

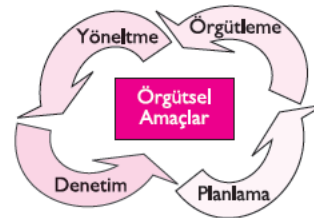
Ayrıca sayısal verilerin kullanımı, gözleme dayalı olarak geliştirilmiş ilkelerin uygulanması, bilgi yönetim sistemlerinin ve bilişim teknolojilerine dayalı karar destek sistemlerinin kullanılması ve istatistiksel kontrol tekniklerinin yer alması gibi pek çok özellikten dolayı yönetimi bir bilim olarak düşünebiliriz. Ancak; yöneticinin insanları anlaması, sezgilerini, olay ve olguları doğru okuyabilmek için kullanabilmesi, işin yapılabilmesi, örgüte bağlılığı sağlanması için yetkiden çok etkiyi kullanabilmesi, yönetime bir bilim olarak bakmanın çok bir sanat olarak bakmayı gerektirir. Yani yönetim hem bilimdir hem de sanattır.

Yönetim Faaliyetinin Özellikleri

- Yönetim amaca yönelik bir faaliyettir.
- Yönetim bir grup faaliyetidir.
- Yönetim insanlara yönelik bir faaliyettir.
- Yönetim iş bölümü ve uzmanlaşma faaliyetidir.
- Yönetim bir koordinasyon faaliyetidir.
- Yönetim yetki ve sorumluluk faaliyetidir.

Yönetimin Fonksiyonları

Dar anlamda yönetim fonksiyonlarını aşağıdaki gibi gösterebiliriz:

LİDERLİK

Liderlik, belli şartlar altında kişisel veya örgütsel amaçları gerçekleştirmek üzere bir kimsenin başkalarının faaliyetlerini etkilemesi ve yönlendirmesi olarak tanımlanabilir.

- Liderlik, liderin yaptığı işlerle ilgili bir süreçtir.
- Lider, başkalarını belli amaçlar doğrultusunda davranışa sevk eden kişidir. Liderliğin temelinde başkalarını etkileme vardır.

Geleneksel Liderlik Anlayışı

- Liderin Özellikleri
- Evrensel Yaklaşım
- Tek Yönlü Etkileme
- Tekdüze Liderlik
- Astarlara Liderlik Etmek
- İşleme Dayalı Liderlik

Çağdaş Liderlik Anlayışı

- Liderin Davranışları
- Durumsal Yaklaşım
- Karşılıklı Etkileşim
- İkili İlişkilere Göre Liderlik
- Herkese Liderlik Etmek
- Dönüşümcü Liderlik

Liderliğin Değişen Doğası

Yönetim Anlayışında Değişim

- Katılımcılık
- Hesap verebilirlik
- Saydamlık- Açıklık
- Stratejik yönetim
- Performans yönetim
- Vatandaş/Müşteri odaklılık
- Bilgiye dayalı yönetim
- Toplam kalite yaklaşımı

Liderlik Özellikleri	Yöneticilik Özellikleri
Vizyoner olma	Rasyonellik
Tutku	Danışarak hareket etme
Esneklik	Sorun çözme
Esinlendirme	Gerçekçilik
Yenilikçilik	Analitik düşünebilme
Cesaret	Yapısalcılık
Hayal etme	Planlanmışlık
Değişime açık olma	İstikrar arayışında olma

Eğitim kurumları, işletmeler, dernekler gibi birçok örgüt liderliğe ve etkili bir liderin varlığına ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyacın dört temel etkenle ilişkilendirilerek açıklandığı görülmektedir. Bu etkenler şöyledir:

- Örgüt yapısının sorunları
- Çevresel etkenler
- Örgüt içi dinamikler
- İnsanın doğası

LİDERLİK TEORİLERİ

Özellikler Teorisi

Özellikler teorisine göre bireyle lider yapan özellikler doğuştan gelmektedir. Bu teori lider olma potansiyeli olan bireylerle, takipçileri arasında kesin bir yarımla var olduğunu kabul etmektedir.

Lider kişinin beş temel özelliği vardır ve bu özellikler şu şekildedir:

- Zekâ
- Öz güven
- Kararlılık,
- Dürüstlük,
- Sosyalleşebilme yeteneği

Davranışsal Liderlik Teorileri

Özellikler teorisinin aksine davranışsal liderlik teorileri; liderliğin doğuştan gelen bir ayrıcalık olmadığını, eğitimle bireylere liderlik özelliklerinin kazandırılabilceğini ileri sürmektedir.

Ohio State Üniversitesi Araştırması

Liderlik davranışına ilişkin iki temel boyut etrafında bütünleştirilmiştir. Bu iki temel boyut **kişiyi dikkate alma** (birey yönelimlilik) ve **inisiyatif** (görev yönelimlilik) olarak adlandırılmaktadır.

8. Aşağıdakilerden hangisi okul yönetimini etkileyen iç öğelerden değildir?

- A) Öğretmen
- B) Öğrenci
- C) Veli
- D) Hizmetli

9. Örgüt içinde, örgütler arasında veya örgütler çevresinde insanlar arasında sözlü şeklide gerçekleştirilen iletişime ne ad verilir?

- A) Dikey İletişim
- B) Yatay İletişim
- C) Yönsüz İletişim
- D) Çapraz İletişim

10. Aşağıdaki ifadelerden hangisi X Teori çalışan profilinin özelliği değildir ?

- A) Birey sorumluluk almak an hoşlanmaz.
- B) Çalışma isteği doğal ir istektir.
- C) Birey inde önce kle iş güvencesi arar.
- D) Ödül v ceza bireyin çalışmasında etk dir.

11. Öncülüğünü William Ouchi yapmıştır. Bu kuramda bir bütün olarak örgütün kültürü ile ilgilenilir. Problemler takım çalışması yolu ile çözülür. Bireyin yaşamında iş yaşamı-özel yaşamı ayrımı yapılmaz.

Yukarda özellikleri anlatılan kuram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) X ve Y kuramı
- B) Z kuramı
- C) Sistem 4 kuramı
- D) İşbirlikçi Kuram

12. Okul sisteminin yapısına uygun yönetim biçimleri aşağıdaki seçeneklerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A) Yetkici ve Destekçi Yönetim
- B) Koruyucu ve Birlikçi Yönetim
- C) Yetkici ve Koruyucu Yönetim
- D) Destekçi ve Birlikçi Yönetim

13. Aşağıdakilerden hangisi iyi bir yöneticinin sahip olması gereken niteliklerden değildir?

- A) Hesap Verebilirlik
- B) Eşitlik
- C) Gizlilik
- D) Strateji

14. Yöneticinin sahip olduğu özel bilgi, beceri, uzmanlık ve yeteneğinden oluşan güce ne denir?

- A) Meşru Güç
- B) Uzmanlık Gücü
- C) Referans Gücü
- D) Yasal Güç

15. Yöneticinin karizmatik özelliğinin sonucunda oluşan güçtür. Yönetici ister, çalışan bu işi yapmaktan onur duyar.

Yukarıda açıklaması yapılan güce ne ad verilir?

- A) Ödül Gücü
- B) Meşru Güç
- C) Referans Gücü
- D) Uzmanlık Gücü

A. İNSAN HAKLARI**İNSAN HAKLARI KAVRAMI**

İnsan hakları, insanın yalnızca insan olması nedeniyle sahip olduğu ve insanın tüm yönleriyle (fiziksel, biyolojik, kişisel, kültürel vb.) değerini ve onurunu korumayı amaçlayan evrensel ilke ve kurallar bütünüdür. Diğer bir ifadeyle insanın dil, din, ırk, cinsiyet, sosyal statü, yetenek gibi farklılıkları dikkate alınmaksızın, sırf insan olduğu için doğuştan sahip olduğu haklardır.

**İNSAN HAKLARININ
TEMEL ÖZELLİKLERİ**

- İnsan hakları, tüm insanların eşit bir biçimde sonsuza kadar sahip oldukları haklardır.
- İnsan hakları evrenselidir. Dünyanın neresinde olursa olsun tüm insanlar için geçerlidir. İnsan bir ülkenin vatandaşı olduğu için değil, insanlık ailesinin bir parçası olduğu için bu haklara sahiptir.
- İnsan hakları geri alınamaz ve bir başkasına devredilemez. İnsan olma durumu sona eremeyeceğin göre insan hakları da ortadan kaldırılamaz.
- İnsan hakları bölünemez haklardır. Hiç kimsenin hiçbir hakkı, hiçbir gerekçeyle elinden alınamaz.
- İnsan hakları birbirleriyle ilişkili ve birbirine bağlantılıdır. İnsan hakları hep birlikte birbirini tamamlayan bir çerçeve oluşturur. Örneğin karar alma süreçlerine katılma hakkı, kendini ifade etme, örgütlenme, öğrenme ve yaşamın temel gereksinimlerini isteme haklarıyla yakından ilişkilidir.
- İnsan hakları, insanın onuruyla yaşaması için gerekli tüm özellikleri ortaya koyar. Herhangi bir insanın hangi gerekçeyle olursa olsun insan haklarını çiğnemek, o kişiye insan değeri gibi davranmakla eş değerdir.

- İnsan haklarını talep eden herkes, aynı zamanda birtakım sorumlulukları da kabul eder. Başka insanların haklarına saygı gösterme ve hakları çiğnenen insanları destekleme sorumluluklarını yerine getirmesi gerekir.

**İNSAN HAKLARI İLE İLGİLİ
TEMEL KAVRAMLAR****Hak Kavramı**

Belli bir hukuk düzeni içerisinde, hukuk kurallarının kişilere belli yönde davranışa izin vermesi, belli şeyleri istemeye yetkilendirilmesidir. Hak kavramının ayrılmaz bir parçası da sorumluluktur. Kişileri bir akıma haklara sahip olması bu hakların çerçevesi için başka kişilere ve devlete birtakım ödev ve sorumluluklar yükler.

Özgürlük Kavramı

Özgürlük bir hukuk düzeni tarafından düzenlenen geniş bir serbestlik alanını ifade eder. 1789 Fransız İhtilali sonrası kabul edilen "Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi" özgürlüğü "başkasına zarar vermeden yapılan her şey" olarak tanımlamıştır.

Kişilerin sahip oldukları özgürlükler sınırsız olmaz. Kişinin kendine ve topluma zarar verme özgürlüğü yoktur.

Hukuk Kavramı

Hukuk hak kelimesinin çoğuludur. Haklar anlamına gelir. Hukuk bir devlette tüzel ya da gerçek kişilerin birbirleriyle ve devlette olan ilişkilerini adalete uygun olarak düzenler.

ETİK KAVRAMI

Etik, neyin iyi ve doğru, neyin kötü ve yanlış olduğunu irdeleyen ve soruşturan, kişi hayatının amacının ne olması gerektiği üzerinde duran, ahlaklı ve erdemli bir yaşam tarzının hangi unsurları içinde barındırdığını konu edinen bir felsefe dalı olarak tanımlanabilir.

Etik, diğer bir ifadeyle ahlak felsefesi, özelde “nasıl davranmalı?”, genelde ise “nasıl yaşamalı?” sorularını cevaplayan görüşleri inceleyen ve analiz eden felsefe dalıdır (Stroll ve diğ., 2008:8).

Kant, etiğin bir zihniyet felsefesi olduğunu söyler. Zihniyetimizin eylemlerimizin ilkelerini oluşturduğunu vurgular. Etiğin, zihniyetin manevi iyiliğinden dolayı insanın yerine getirmeye zorlanabileceği eylemleri gerçekleştirmesini istediğini savunur (Kant, 2007:91)

Beekun etiği, yanlış ve doğruyu birbirinden ayıran ahlaki ilkeleri bütüncül olarak tanımlamıştır. Bu açıdan etik, normatif (kuralları ya da standartları belirleyen) bir alandır. Çünkü etik, bireyin ihmali gerekeni hem de yapmaması gerekeni ortaya koymaktadır.

Etik, kişilerin yapacakları tercihleri ve nasıl davranacaklarını etkileyen ve doğru ya da iyinin ne olduğunu ortaya koymayı hedefleyen bir sanat, hayat tarzı, eylem kuralı ya da ahlak ilkesidir (Dedeoğlu, 2004:113).

Etiğin Amacı

Etiğin amacı, bireye toplum içerisinde diğerleriyle birlikte yaşarken iyi temellendirilmiş ahlaki kararları kendi başına verebilecek durumda olmayı ve kendi başına var olabilmeyi öğretmektir. Dolayısıyla etik;

- ⊙ Ahlaki koşulların anlamlarıyla,
- ⊙ Ahlaki kararların yer aldığı koşullarla ve
- ⊙ Ahlaki ilkelerin açıklanmasıyla ilgilenir.

Etiğin Görevi

Etiğin görevi, hangi somut amaçların tek tek iyi, herkes için ulaşılmaya değer amaçlar olduğunu belirlemek değil; daha çok ölçütleri belirleyerek bu ölçütlere göre öncelikle hangi amacın iyi bir amaç olarak kabul edilmesinin bağlayıcı olabileceğini göstermektir.

Etik Türleri

Etik alanındaki çalışmalar Betimleyici Etik, Normatif Etik ve Meta Etik olmak üzere üç başlık altında gerçekleştirilmektedir.

1. Betimleyici Etik

Ahlaki alana bilimsel yaklaşımın uygulanmasının bir sonucu olan **Betimleyici Etik**, ahlak ve ahlaki eylem bağlamında, olan olgularla ya da olması gereken olgularla ilgilenir. Diğer bir ifadeyle ahlaki inançlarımızla ilgili sosyolojik ya da psikolojik olgularını ifade eder. Bu etik anlayışı norm bildirmek ya da kural koymak yerine, sadece insan eylemini gözlemleyerek eylemlerin sonuçlarını betimler

2. Normatif Etik

Normatif Etik, nasıl eylemde bulunmalı?, nasıl yaşamalı? ya da nasıl bir insan olmalı? gibi kimi kıstaslarla ilgilenir. Normatif etikte ahlaki isteklerin ve normların betimlenmesinden çok gerekçelendirilerek temellendirilmesi amaçlanmaktadır. Normatif etik, bu işlevi yerine getirirken “en üst iyi”ye göndermede bulunur.

Normatif etik insan varlıklarına, neyin doğru ve neyin yanlış, neyin iyi ve neyin kötü olduğuyla, bazı durumlarda, ne yapıp ne yapmalarını gerektiğiyle, hayatta hangi amaçların peşinden gitmeleri, hayatlarını nasıl sürdürmeleri gerektiğiyle ilgili bilgi veren, insanların ahlaki eylemleri için düzenleyici ilkeler getiren etik türüdür.

İDARE HUKUKU

6. ÜNİTE 1. BÖLÜM

İDARE HUKUKU

İdarenin örgütlenmesini ve idare ile bireyler arasındaki ilişkileri düzenleyen kamu hukuku dalına **idare hukuku** denir.

İdare Hukukunun Özellikleri

- İdare hukukunun konusu devlet idaresidir.
- İdare hukukunun amacı kamu yararının sağlanmasıdır.
- İşlemleri tek taraflıdır.
- İdare hukuku kanunlaştırılmamıştır. (Tedvin edilmemiştir.)
- İdare hukuku içtihatlarla dayanan bir hukuk dalıdır.
- İdare hukukundan doğan uyuşmazlıklar idari yargı mercilerinde çözülür.
- İdare hukuku genç ve yeni gelişen bir hukuk dalıdır.

İDARENİN GÖREV VE YETKİLERİ

- Milî güven için sağlanmasından sorumludur.
- Kamu yararı amacıyla kamu hizmetlerinin yürütülmesini sağlar.
- Kolluk kuvvetlerinin faaliyetlerinin yürütülmesini sağlar.
- Kamu yararı görülen hallerde özendirme, destekleme ve teşvik faaliyetleri yapar.
- Planlama faaliyetleri yapar.
- İç düzen faaliyetleri yapar. Kamuya yönelik olmayan tek faaliyettir.

İDARE HUKUKUNUN KAYNAKLARI

Asli Kaynaklar

- Anayasa
- Kanun
- Milletlerarası antlaşmalar
- Cumhurbaşkanlığı kararnamesi
- Yönetmelik
- Genelge, yönerge vb.
- İçtihadî birleşti me kararları

Yardımcı Kaynaklar

- Yargı iç ihatları
- İdari teamül ve tatbikatlar
- Öğretiler (doktrin, bilimsel görüş)

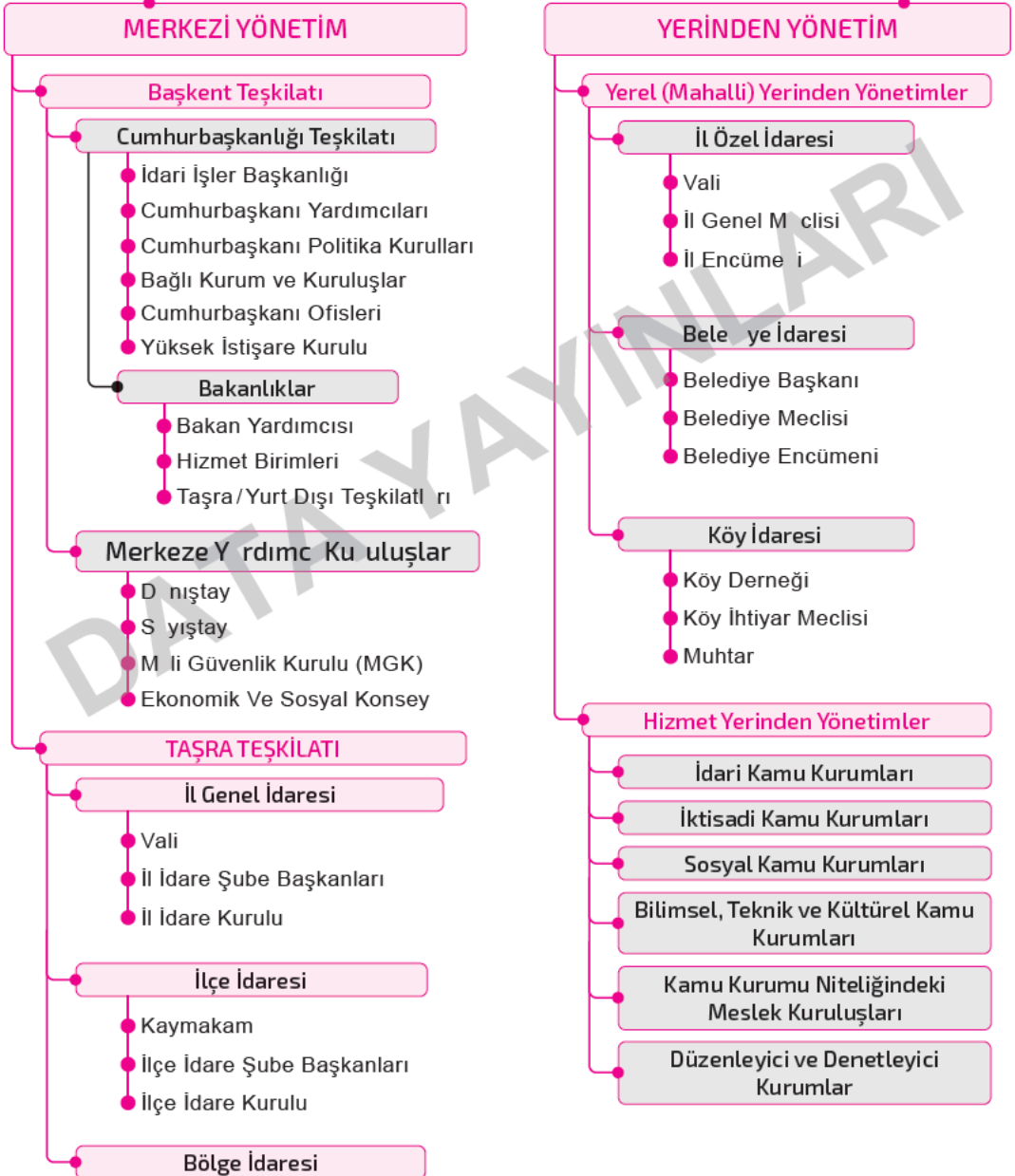
İDARİ FONKSİYON

Kâr amacı gütmeyen ve toplumun günlük ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yürütülen tüm kamusal faaliyetler idari fonksiyon kapsamındadır.

- Konusunu kamu hizmetleri oluşturur.
- Amacı kamu yararını gerçekleştirmektir.
- Sürekli bir devlet fonksiyonu vardır.
- İdari işlemler ve eylemler ile yürütülür.
- Kamu gücü kullanılarak yerine getirilir.
- İdari fonksiyon kendiliğinden harekete geçer.
- İdari fonksiyon üstün ve ayrıcalıklı yetkiler kullanılarak yerine getirilir.
- Bireylerle doğrudan doğruya ilişki halindedir.

T.C. İDARİ TEŞKİLATI

2893 SAYILI TÜRK BAYRAĞI KANUNU

Amaç: –Madde 1

Bu Kanunun amacı Türk Bayrağının şekli, yapımı ve korunması ile ilgili esas ve usulleri belirlemektir.

Bayrağın Şekli ve Yapımı: –Madde 2

Türk Bayrağı, bu Kanuna ekli cetvelde gösterilen şekil ve oranlarda olmak kaydıyla beyaz ay - yıldızlı albayraktır.

Bayrak ile özel bayrakların (sembolik bayrak, özel işaret, flama, flandra ve fors) standartları, hangi kumaş ve maddelerden yapılacağı yönetmelikte gösterilir.

Bayrağın Çekilmesi ve İndirilmesi –Madde 3

Bayrak, kamu kurum ve kuruluşlarıyla yurt dışı temsilciliklerine ve kamu kuruluşlarıyla gerçek ve tüzelkişilerin eniş ve sıtalarına çekilir. Yurt için e ve urt ışında yetkililerin araçlarına takılır.

Bayrak çekilirken ve indirilirken tören yapılır. Bayrak törenlerinin gereken biçimde yapılmasından o mahaldeki yetkili amirler sorumludur.

Kamu kurum ve kuruluşlarında Türk Bayrağı sürekli çekili kalır.

Bayrağın; nerelerde daimi olarak çekilmeyeceği, hangi kapalı yerlere konulacağı, nerelere fon olarak takılacağı veya asılacağı, kamu kurum ve kuruluşlarından başka yerlerde ne zaman ve nasıl çekileceği, Türk Silahlı Kuvvetleri ile Sahil Güvenlik Komutanlığı yüzer birliklerinde ve Türk Bandıralı ticaret gemilerinde Bayrak çekme ve indirme zamanları ile Bayrak çekilirken ve indirilirken yapılacak törene ilişkin hususlar, yönetmelikte gösterilir.

Bayrağın Yarıya Çekilmesi: –Madde 4

Türk Bayrağı, yas alameti olarak 10 KASIM'da yarıya çekilir. Yas alameti olmak üzere Bayrağın yarıya çekileceği diğer haller ve zamanı Cumhurbaşkanlığıınca ilan edilir.

Bayrağın Selamlanması: –Madde 5

Çekilmesi ve indirilmesi esnasında vey tören geçişlerinde Bayrak, cephe altına ak selam anır.

Bayrağın Örtülebileceği Yerler: –Madde 6

Türk Bayrağı Cumhurbaşkanlığı yapmış kişilerin, ehleri ve yetmelikte belirlenecek asker ve sivil kişilerin cenaze törenlerinde bunların tabutlarına, açılış törenlerinde ATATÜRK heykellerine veya resmi yemin törenlerinde masalara örtülebilir.

Ayrıca milli orf ve adetler göz önünde tutularak Bayrağın diğer kullanılma şekil ve yeri yönetmelikte gösterilir.

Yasaklar: –Madde 7

Türk Bayrağı, yırtık, sökük, yamalı, delik, kirlı, soluk, buruşuk veya layık olduğu manevi değeri zedeleyecek herhangi bir şekilde kullanılamaz. Resmi yemin törenleri dışında her ne maksatla olursa olsun, masalara kürsülere, örtü olarak serilemez. Oturulan veya ayakla basılan yerlere konulamaz. Bu yerlere ve benzeri eşyaya Bayrağın şekli yapılamaz. Elbise veya uniforma şeklinde giyilemez.

Hiçbir siyasi parti, teşekkül, dernek, vakıf ve yetmelikte belirlenecek kamu kurum ve kuruluşları dışında kalan kurum ve kuruluşun amblem, flama, sembol ve benzerlerinin ön veya arka yüzünde esas veya fon teşkil edecek şekilde kullanılamaz.

ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ

TRABLUSGARP, BALKAN VE I. DÜNYA SAVAŞI

8. ÜNİTE

1. BÖLÜM

TRABLUSGARP SAVAŞI (1911 - 1912)

Savaşın Nedenleri

- İtalya'nın sömürge elde etmek istemesi
- İtalya'nın Trablusgarp'ta bulunan petrolü ele geçirmek istemesi
- Trablusgarp'ın İtalya'ya yakın ve savunmasız olması
- İtalya'nın Roma İmparatorluğu'nu yeniden kurmak istemesi
- Osmanlı Devleti'nin bölgede zayıf olması
- İtalya'nın Akdeniz Antlaşması'yla İngiltere ve Fransa'nın desteğini alması
- Savaş öncesinde İtalya ile Rusya arasında **Racconigi Antlaşması**'nın imzalanması

Gelişmeler

- ✓ Osmanlı Devleti bölgeye karadan ve denizden müdahalede bulunacak bir durumda olmadığı için bölgeye yalnız gönüllü vatansever subaylar gitti.
- ✓ Mustafa Kemal, Enver Bey, Nuri Bey gibi subaylar 8 Eylül 1911'de bölgeye hareket etti
- ✓ Mustafa Kemal "şerif" takma adıyla gazeteci kimliği altında Arap kılıfına bürünerek bölgeye ulaşmayı başardı.
- ✓ Trablusgarp'ta yerel direniş, başlatan Mustafa Kemal Tobruk ve Derna'de Enver Paşa ise Bingazi'de önemli başarılar elde ettiler.
- ✓ Bu gelişmeler üzerine İtalya Osmanlı Devleti'ni barışa zorlamak için On İki Adayı işgal edip Çanakkale Boğazı'nı ablukaya aldı.
- ✓ Balkan Savaşlarının da başlaması üzerine Osmanlı Devleti barış istemek zorunda kaldı.
- ✓ 15 Ekim 1912'de İsviçre'nin Ouchi (Uşi) kasabasında antlaşma imzalandı.

Uşi Antlaşması (1912)

- Uşi Antlaşması ile Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakıldı.
- Balkan Savaşları'nın çıkmasından dolayı On İki Ada ve Rodos Yunan tehlikesine karşı kısa süre için İtalya'ya bırakıldı. (İtalya 1947 Paris Antlaşması ile bu yerleri Yunanistan'a bırakmıştır.)
- Trablusgarp dini yönden Osmanlı Devleti'ne bağlı kalacaktır. Böylece Osmanlı Trablusgarp ile kültürel bağlılığını korumak istemiştir.
- Trablusgarp ve Bingazinin 1909'dan beri Duyun-u Umumiye'ye olan borçlarını İtalya üstlenecek.
- Kapitulasyonun kaldırılması konusunda İtalya Osmanlı'ya aracı olacak.

Trablusgarp Savaşı'nın Önemi

- Dünya savaş tarihinde ilk kez uçak bu savaşta İtalyanlar tarafından kullanılmıştır.
- Kuzey Afrika'daki son Osmanlı toprak parçası kaybedilmiştir.
- Enver Paşa Tüccar Hamdi Bey takma ismiyle bölgeye gitmiştir.
- Mustafa Kemal'in sömürgeciliğe karşı ilk savaşıdır.
- Bu savaş Padişah V. Mehmet (Reşat) Dönemi'nde yaşanmıştır.

BALKAN SAVAŞLARI

I. BALKAN SAVAŞI (1912 - 1913)

Savaşın Nedenleri

- Fransız İhtilali'yle yayılan milliyetçilik akımı
- Rusya'nın panslavist politikası
- Reval Görüşmeleri ile İngiltere'nin Rusya'yı Balkan politikasında serbest bırakması
- Balkan devletlerinin Osmanlı'yı Balkanlardan atmak istemesi
- Kiliseler sorununun Balkan devletleri lehine çözülmesi

8. Aşağıdaki antlaşmalardan hangisi I. Dünya Savaşı sonrası imzalanan barış antlaşmaları arasında yer almaz?

- A) Mondros
- B) Versay
- C) Sen Jermen
- D) Nöyyi

9. Tarihimizde "Vilayet-i Sitte" olarak isimlendirilen sancaklar arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

- A) Erzurum
- B) Elazığ
- C) Van
- D) Mardin

10. Mondros Ateşkes Antlaşması'nda Osmanlı Devleti aşağıdakilerden hangisi tarafından temsil edilmiştir?

- A) Rauf Bey
- B) İsmet Bey
- C) Refet Bey
- D) Cemal Bey

11. Batı Anadolu'da Yunanlılara karşı direnişin merkezi olarak kabul edilen yer aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Muğla
- B) Balıkesir
- C) Bursa
- D) Bolu

12.

- I. Wilson İlkeleri
- II. Paris Barış Konferansı
- III. Mondros Ateşkes Antlaşması

Yukarıda verilen gelişmelerin hangilerinde Ermeni Devleti'nin kurulmasına zemin hazırlayan kararlar bulunmaktadır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) II ve III
- D) I, II ve III

13. Vatanın kurtuluşunu padişah ve halifenin buyruklarına sıkı sıkıya uymakla mümkün o çağını savunan cemiyet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Trakya Paşaeli Cemiyeti
- B) İzmir Müdafaa-i Hukuk Osmaniye Cemiyeti
- C) Sulh ve Selameti Osmaniye Fırkası
- D) Şark Vilayetleri Müdafaa-i Hukuki Milliye Cemiyeti

14.

- Misak-ı Milli'nin kabul edilmesinde etkilidir.
- Milli Mücadele'nin haklılığını basın yoluyla savunmuştur.
- Cemiyetin öncüsü Doktor Esat Işık'tır.

Yukarıda özellikleri verilen cemiyet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Redd-i İlhak Cemiyeti
- B) Kilikyalılar Cemiyeti
- C) Milli Kongre Cemiyeti
- D) Milli Müdafaa Grubu

MUSTAFA KEMAL'İN İSTANBUL'A GELİŞİ (13 Kasım 1918)

- Yıldırım Orduları Grup Komutanlığı'nın kaldırılması ve Mondros'un maddelerine karşı çıkması sonucu Suriye - Filistin Cephesi'ndeki Mustafa Kemal İstanbul'a çağrıldı.
- Aldığı emirle 13 Kasım 1918'de İstanbul'a gelen M. Kemal İstanbul Limanı'nda bulunan İtilaf gemilerini görünce yanında yer alan yaveri Cevat Abbas'a "Geldikleri gibi giderler" demiştir.
- Mustafa Kemal İstanbul'a geldikten sonra İstanbul'da bir dizi çalışmalarda bulunmuştur. Bunlar:
 - Fethi Bey ile birlikte **Minber** gazetesini çıkarmıştır.
 - Tevfik Paşa Hükümetine karşı tavır almıştır.
 - İzzet Paşa Hükümetinde Harbiye Nazırı olmak istemiştir.
 - Padişah Vahdettin ile görüşmelerde bulunmuştur.
 - İstanbul'a yapabileceği bir şey olmadığını görünce Anadolu'ya geçme yollarını aramıştır.

MUSTAFA KEMAL'İN SAMSUN'A ÇIKIŞI (19 MAYIS 1919)

- Rum çetelerinin Karadeniz Bölgesi'nde Türk halkına saldırısı artmıştı oysa Rumlar, Türk halkının kendilerine zulüm yaptığını iddia ediyordu.
- Tüm bu gelişmeler üzerine İngilizler Osmanlı Devleti'nden tedbir alınmasını istedi.
- Karadeniz Bölgesi'ndeki gelişmeler için Padişah ve hükümet Mustafa Kemal'i 9. Ordu Müfettişi olarak görevlendirdi.
- Mustafa Kemal bu görev doğrultusunda;
 - Ulusal kuruluşları dağıtmak
 - Halkın elindeki silah ve cephaneyi toplamak
 - Karışıklık çıkaranları cezalandırmak

- Görev bölgesinde güvenliği sağlamak için faaliyetler yürütecekti.
- Mustafa Kemal'in asıl amacı ise ulusal bilinci diriltmek ve ulusal bağımsızlığı sağlamaktı.
- 9. Ordu Müfettişi olarak yetkili olduğu iller arasında Sivas, Erzurum, Van, Kastamonu, Ankara, Bitlis, Diyarbakır ve Trabzon bulunmaktadır.
- Mustafa Kemal'in Samsun'a ayak basmasıyla Kurtuluş Savaşı fiilen başladı.
- Samsun'a çıktıktan hemen sonra bölgedeki durumu inceleyerek rapor hazırladı.

Samsun raporu (20-22 Mayıs 1919)

- Ölçüde sayışı bozan Rumlardır.
- Unanların İzmir'i işgal etmesi haksızdır. İşgaller kabul edilemez.
- Türk milleti yabancıların manda ve himayesine girmeye karşıdır.
- Bu rapor Kurtuluş Savaşı'nın ilk yazılı belgesidir.

HAVZA GENELGESİ (28 MAYIS 1919)

Kararları

- İzmir, Aydın ve Manisa'nın işgali yurdun her yerinde mitinglerle protesto edilmelidir.
- İtilaf Devletlerine ve İstanbul Hükümeti'ne işgalleri kınayan protesto telgrafları çekilmelidir.
- Haksız duruma düşmemek için azınlıklara karşı herhangi bir saldırıdan kaçınılmalıdır.

Önemi ve Sonuçları

- İşgaller karşısında millî bilincin güçlendirilmesi amaçlanmıştır.
- Kurtuluş Savaşı'nın ilk genelgesidir.
- Mondros'a karşı ilk açık tepkidir.
- Mustafa Kemal resmi görevinin dışına ilk kez çıktı.
- Mustafa Kemal İstanbul'a geri çağrıldı.

KURTULUŞ SAVAŞI MUHAREBELER DÖNEMİ

3. BÖLÜM

DOĞU CEPHESİ

- Ermenilere karşı açılmıştır.
- Mondros Ateşkes Antlaşması'na göre Osmanlı ordusu terhis edilip Kafkas bölgesi boşaltılınca Ermeniler Erzincan'a kadar olan Doğu Anadolu Bölgesi'ni işgal etmişlerdir.
- Mondros'a rağmen dağıtılmamış ve TBMM'nin doğudaki tek düzenli birlikleri olan Kazım Karabekir komutasındaki 15. Kolordu TBMM'nin emri ile 1920'nin sonbaharında taarruza çıkarak Ermenileri bölgeden atmış ve Gümrü Antlaşması ile bu cephe kapanmıştır.

GÜMRÜ ANTLAŞMASI (3 ARALIK 1920)

- Bu antlaşma Kazım Karabekir tarafından imzalanmıştır.
- Bu antlaşmayla; Aras Nehri ve Çıldır Gölü sınır kabul edildi. Kars, Kağızman, Kulp, Sarıkamış ve Iğdır Türklere verildi.
- Ermeniler Sevr Antlaşması'ndan vazgeçti ve Misakımillî'yi kabul etti.
- Ermeniler istatistikî olarak Türk tarafı siyasi ve askerî açıdan bulunabilecektir.
- TBMM'nin ilk antlaşmasıdır.
- TBMM'yi ve Misakımillî'yi tanıyan ilk devlet Ermenistan'dır.
- TBMM'nin ilk siyasi ve askeri başarısıdır.
- Türkiye Devleti tabirinin kullanıldığı ilk antlaşmadır.

GÜNEY CEPHESİ

- Mondros Ateşkes Antlaşması'ndan sonra Urfa, Antep, Maraş İngilizler tarafından işgal edilmiştir.
- Daha sonra aralarında imzaladıkları Suriye İtilafnamesi ile anlaşmaya vararak İngiltere işgal ettiği Antep, Urfa ve Maraş şehirlerini Fransa'nın işgaline terketmiştir.

- Fransa buradaki emellerini gerçekleştirmek için Ermenileri kullanmıştır.
- Güney Cephesi'nde Kuva-yı Millîye birlikleri mücadele etmiştir. Güney Cephesi'ndeki komutanlar: Kılıç Ali ve Yörük Salim Bey Maraş'ta; Yüzbaşı Ali Saip Bey Urfa'da; Topçu Kemal Bey, Piyade Yüzbaşı Osman Bey ile Yüzbaşı Ratip Bey Adana'da; Teğmen Said Bey Antep'te önemli hizmetler vermiştir.
- 11 Şubat 1920'de Maraş, 10 Nisan 1920'de Urfa, 25 Aralık 1921'de Antep, 5 Ocak 1922'de Adana düşmandan arındırılmıştır.
- 1921'de Antep "Gazî", 1923'te Maraş'a "Kahraman", 1924'te Urfa'ya "Şanlı" unvanları verilmiştir.
- 1924'te İnebolu'ya, 1925'te Maraş'a, 2008'de Gaziantep'e ve 2016'da Urfa'ya İstiklal Madalyası verilmiştir.

BATI CEPHESİ

- En büyük mücadele bu cephede İngilizlerin desteklediği Yunanlılara karşı verilmiştir.
- Batı Cephesi Balıkesir ve Alaşehir Kongresi'yle açılmıştır.
- Sivas Kongresi'nde Temsil Heyeti tarafından Batı Cephesi'ne Ali Fuat atanmıştır.
- Gediz Muharebesi'nde alınan yenilgi sonucu Ali Fuat Cebesoy bu cepheden ayrılarak Moskova Büyükelçiliğine gönderilmiştir.
- Batı Cephesi'nin kuzeyine İsmet İnönü, güneyine ise Refet Bey getirilmiştir. İsmet İnönü'yü kabul etmeyen Çerkez Ethem isyan etmiştir.
- Bu süreçten sonra Batı Cephesi'nde düzenli birlikler etkili olmuştur.

DÜZENLİ ORDU (8 KASIM 1920)

Kurulma Sebepleri

- Kuva-yı Millîye birliklerinin Yunanlıları durduramaması (Gediz Muharebesi)

ATATÜRK İNKILAPLARI

İnkıpların Özellikleri

- ✓ Aydınlanma ve yenilenme hareketidir.
- ✓ Modern ve çağın gereklerine uygundur.
- ✓ İnkıplar birbirinin tamamlayıcısıdır.
- ✓ Toplumun ihtiyaçlarından doğmuştur.
- ✓ Dogmatik değildir.
- ✓ Ulusal egemenliğe dayanır.

İnkıpların Amaçları

- ✓ Milletin refah düzeyini yükseltmek
- ✓ Her yönden modernleşmeyi sağlamak
- ✓ Ulusal egemenliği yerleştirmek
- ✓ Batı ile bütünleşmek
- ✓ Türkiye'yi çağdaş toplum seviyesine yükseltmek
- ✓ Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığını sürdürmek

SİYASİ ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

- Saltanatın kaldırılması
- Cumhuriyetin ilan edilmesi
- Ankara'nın başkent yapılması
- Halifeliğin kaldırılması
- Çok partili hayata geçiş denemeleri
- TBMM'nin açılması
- 1924 Anayasası'nın ilanı

SOSYAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

- Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması
- Kılık - Kıyafet Kanunu
- Soyadı Kanunu
- Takvim, saat, rakam ve ölçülerde değişiklik

EKONOMİK ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

- İzmir İktisat Kongresi
- Tarım alanındaki gelişmeler
- Ticaret alanındaki gelişmeler
- Sanayi alanındaki gelişmeler

EĞİTİM ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

- Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun çıkarılması
- Medreselerin kapatılması
- Maarif Teşkilatı Kanunu'nun çıkarılması
- Yeni Harf'in kabulü
- Türk Tarih ve Türk Dil kurumlarının açılması
- Millet Mektepleri ve Halk Evlerinin açılması
- Üniversite Reformu

HUKUK ALANINDA YAPILAN İNKILAPLAR

- Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilmesi
- Anayasalar
- Kadınlara hakların verilmesi

SİYASİ ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

SALTANATIN KALDIRILMASI (1 KASIM 1922)

Saltanatın kaldırılması ile ilgili TBMM'ye teklifi Sinop milletvekili Rıza Nur sunmuştur.

Sebepleri

- Laik devlet düzeni ve milli egemenlik ilkesi ile bağdaşmaması
- Milli egemenliğe geçilmek istenmesi
- Padişahın İtilaf Devletleri ile işbirliği içinde olması
- Osmanlı Devleti'nin Lozan Konferansı'na davet edilmesinden dolayı ortaya çıkabilecek bir kargaşayı önleme ve böylece konferansa tek güçle gitme isteği

Medeni Kanun (17 Şubat 1926)

- Medeni Kanun'un kabul sebepleri arasında hukuk birliğini sağlamak, laik bir hukuk sistemi oluşturmak ve kadın - erkek eşitliğini sağlamak yer alır.
- Medeni Kanun'un İsviçre'den alınma sebepleri arasında kadın erkek eşitliğini sağlaması ve en modern kanun olması etkili olmuştur.
- Medeni Kanun'la kadın - erkek eşitliği sağlandı. Kadınlara istediği mesleğe girme, boşanma, mirastan eşit pay alma, resmi nikâh ve tek eşle evlilik, evlilik yaşı ve evlenmenin eşlerin isteğine bağlılık gibi haklar tanınmıştır.
- Patrikhanenin dünyevi yetkileri kaldırıldı.

Diğer Gelişmeler

- ✓ 1926'da İsviçre'den Ticaret Kanunu alındı.
- ✓ 1929'da Almanya'dan Ceza Muhakemeleri Kanunu ve Deniz Ticaret Kanunu alındı.
- ✓ 1932'de İsviçre'den İcra ve İflas Kanunu alındı.
- ✓ 1926'da İtalya'dan Ceza Hukuku Kanunu alındı.

NOT

- Kadının kendi soyadını kullanması ve evlilikte edinilen malların ortaklığı hakkı 2002 yılında getirilmiştir.

SOSYAL ALANDA YAPILAN İNKILAPLAR

Kılık Kıyafet Değişikliği (25 Kasım 1925)

- Atatürk, Kastamonu ve İnebolu gezilerinde şapka takmış ve şapkayı halka tanıtmıştır. Daha sonra Şapka Kanunu çıkarılmıştır.
- 1934'te din adamlarının dinsel kıyafetleri yalnız ibadet yerlerinde giyebilecekleri belirtildi.

- Kıyafet inkılabı, laiklik ve çağdaşlaşma ilkeleriyle ilgilidir.

Tekke, Zaviye ve Türbelerin Kapatılması (30 Kasım 1925)

- Refik Koralan ve arkadaşları tarafından bir önerge ile kapatılmıştır. Büyük devlet adamlarının türbelerine dokunulmamıştır.

Sebepleri:

- Bu kurumların dinsel sömürünün yapıldığı yerler haline gelmesi, bu kurumların ekonomik, sosyal ve hatta siyasal güç haline gelmesi ve bu kurumların Cumhuriyet rejimi ve devrimlerine karşı çıkması

Sonuçları:

- Şeyh, derviş, mürid, deveseyit çelebi ve türbedarlık gibi unvanların kullanımı yasaklandı. Padişah ve büyük bilgilerin türbeleri hariç bütün türbeler kapatıldı. Toplumsal alanda birleşme ve laikleşme sağlandı.
- Tekke ve Zaviyelerin kapatılmasının ardından doğan boşluğu doldurmak ve devrimleri halka anlatmak için Halkevleri açıldı. (1932)

Soyadı Kanunu (21 Haziran 1934)

- Toplumsal ilişkilerde karışıklığı ve ayrıcalığı önlemek, askere alım ve vergi işleminde kolaylık sağlamak amaçlanmıştır.
- Ayrıcalık belirten unvanlara son verildi.
- Bu kanun ile herkesin ilk isminin dışında soyadı taşıması zorunlu hale getirildi.
- Birçok alanda kolaylık sağlandı ve kargaşa önlendi.
- Osmanlı nişan ve rütbelerini taşımak yasaklandı.
- Bu kanun halkçılığın doğal sonucudur.
- 1934'te TBMM tarafından Gazi Mustafa Kemal'e "Atatürk" soyadı verildi.

Ölçü Birimleri ve Takvimde Değişiklik

- 26 Aralık 1925'te hicri ve rumi takvimin yerine miladi takvim kabul edildi. Miladi takvim 1 Ocak 1926'da yürürlüğe girdi.
- Aynı tarihte uluslararası saat kabul edildi.

ATATÜRK'ÜN HAYATI

- Mustafa Kemal 1881 yılında Selanik'te doğdu. Annesi Zübeyde Hanım, babası Ali Rıza Efendi'dir.
- Baba tarafı Kocacık yöreklerinden, anne tarafı Konyar yöreklerindedir. Babası Ali Rıza Efendi gümrük muhafaza memurluğu yapmıştır. Annesi Zübeyde Hanım ticaretle uğraşan bir babanın kızıdır.
- Mustafa Kemal'in Fatma, Ahmet, Ömer, Makbule ve Naciye adında beş kardeşi vardır.
- Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk 10 Kasım 1938'de siroz hastalığından hayata veda etmiştir.
- Naaşı Dolmabahçe Sarayı'nda halkın ziyaretine açılır. 20 Kasım'da Etnografya Müzesi'ne alınır. 1953'te Anıtkabir'e nakledilir.

Atatürk'ün Okuduğu Okullar

- Selanik M. halle Mekteb. (Geleneksel yöntemlerle eğitim yapan)
- Selanik Emsal Efendi Okulu (Modern yöntemlerle eğitim yapan)
- Selanik Mülkiye Rüştiyesi
- Selanik Askeri Rüştiyesi (Askeri ve siyasi hayatının temelleri atıldı. Kemal ismini aldı.)
- Manastır Askeri İdadisi (Türk tarihine ilgi duymaya başladı.)
- İstanbul Harp Okulu
- İstanbul Harp Akademisi

Atatürk'ün Görev Yaptığı Yerler

- 1905: Şam 5. Ordu (Vatan ve Hürriyet Cemiyeti'ni kurdu.)
- 1907: Kolağası rütbesiyle Makedonya (İttihat ve Terakki'den ayrıldı.)

- 1909: III. Ordu'nun Selanik Tümeni Kurmay Başkanlığı
- 1910: Fransa'da düzenlenen Picardi Manevraları'na katıldı. Bu onun Batı ile ilk temasıdır.
- 1911: Trablusgarp Savaşı'nda Binbaşı oldu.
- 1913: II. Balkan Savaşı'nda Bolayır Kolordusu'nda görev aldı ve Edirne'nin alınmasında rol oynadı.
- 1913: Sofya askeri atesisi (aşem literlik) oldu.
- 1915: Çanakkale Savaşları'nda Arıburnu, Conkbaba ve Anafartalar'da mücadele etti ve Anafartalar Grup Komutanlığı yaptı.
- 1916: Kafkas Cephesi'nde Muş ve Bitlis'i geri aldı. Tümgeneralliğe yükseltildi.
- 1917: Suriye, Filistin Cephesi'nde 7. Ordu Komutanlığı görevi üstlendi. Veliht Vahdettin ile Almanya ziyaretine gitti.
- 1918: Avusturya'da (Karlsbad) kısa süreli tedavi gördü.
- 1918: Yıldırım Orduları Komutanlığı'nı Alman Sandres'ten devraldı.

Milli Mücadele ve Sonrası Atatürk'ün Üstlendiği Görevler

- 9. Ordu Müfettişliği (1919)
- Temsilciler Kurulu Başkanı (1919)
- Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Başkanlığı (1919)
- Son Osmanlı Mebusan Meclisinde Erzurum Milletvekilliği (1920)
- Birinci TBMM'de Ankara Milletvekilliği (1920)
- Birinci TBMM Başkanlığı (1920)
- Başkomutanlık (1921)
- Cumhuriyet Halk Partisi Başkanlığı (1923)
- Cumhurbaşkanlığı (1923 -1938)

ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DIŞ POLİTİKASI

6. BÖLÜM

1923 - 1932 YILLARI ARASINDA TÜRK DIŞ POLİTİKASI

- Türkiye, Lozan Antlaşması'nın imzalanmasının ardından ağırlıklı olarak iç politikaya yönelmiş ve dış politikayı ikinci planda tutmuştur.
- Bunda iki önemli gerekçe etkili olmuştur.
 - ▶ Lozan Antlaşması'yla Misak-ı Milli İlkelere büyük oranda ulaşılması ve Türkiye'ye yönelik herhangi bir devletin tehdit unsuru oluşturulmaması
 - ▶ Yeni Türk Devleti'nin yeniden yapılandırılmasına gereksinim duyulması
- Türkiye bu dönemde İngiltere'yle Musul; Fransa ile borçlar ve yabancı okullar, Suriye sınırı; Yunanistan ile nüfus mübadelesi gibi Lozan'dan kalma konularda sorunla yaşamıştır.
- Türkiye, bu sorunların millî çıkarlara uygun çözümlenmesi için ar gü üyle uğraşmıştır.

Musul Sorunu

- Musul, Mondros'un 7. maddesi gereğince İngilizler tarafından işgal edilmişti.
- Lozan Antlaşması'yla Musul sorunu sonraya bırakılmıştır.
- 1924 yılında İngiltere ve Türkiye arasında yapılan Haliç Konferansı'nda da bir sonuç alınamayınca sorun Milletler Cemiyetine taşınmıştır.
- Milletler Cemiyeti Brüksel Hattı adı altında geçici sınır çizerek Musul'un Irak'a ait olduğunu kabul etti.
- Türkiye'nin Musul ile ilgili görüşmelerini sürdürdüğü sırada 1925 yılında Şeyh Said İsyanı başladı. Bu durum dış politika ile yeterince ilgilenememesine yol açtı.

- Batılı devletlerle zıt düşmeyi dış politika esasları içerisinde reddeden Türkiye fazla diretmeyerek 5 Haziran 1926'da İngiltere ile Ankara Antlaşması'nı imzaladı.
- Bu antlaşmaya göre;
 - ▶ Musul ve Kerkük Irak'a bırakılacaktır.
 - ▶ Musul petrol gelirlerinin %10'u 25 yıl boyunca Türkiye'ye verilecektir
 - ▶ Hakkari Türkiye'ye bırakılacaktır.
- Musul'un elden çıkması da Şeyh Said İsyanı ve Nasırı Ayaklanması etkili olmuştur.

Nüfus Mübadelesi

- Lozan'a göre İstanbul Rumları ile Batı Trakya Türkleri dışında kalan Anadolu'daki Rumlarla Yunanistan'daki Türkler yer değiştirecekti.
- Fakat Yunanistan Mondros sırasında İstanbul'a yerleşmiş Rumları da İstanbul'da bırakmak isteyince sorun çıktı.
- 1928 yılında bu sorunlar Milletler Cemiyeti'nde görüşüldüğü halde çözülemedi.
- 1930 Haziran ayındaki anlaşmayla sorun çözümlendi. Bu antlaşma ile İstanbul Rumları ile Batı Trakya Türklerinin hepsi yerleşik sayıldı (Ahali Mübadelesi).
- Bu sorunun çözülmesi Türkiye'nin Milletler Cemiyetine üye olmasında ve Balkan Antantı'nın imzalanmasında etkili olmuştur.
- Venizelos, Atatürk'ü 1934 yılında Nobel Barış Ödülü'ne aday göstermiştir.

Yabancı Okullar Sorunu

- Yabancılar kapitülasyonlar aracılığıyla Türk ülkesinde birçok okul açarak önemli kültürel haklara da sahip olmuşlardır.

2023 GELİŞMELERİ

- İstanbul Atatürk Havalimanı'nda gerçekleştirilen TEKNOFEST'te Türkiye'nin uzay yolcuları açıklandı. İlk uzay yolcuları Tuva Cihangir Atasever ve Alper Gezeravcı oldu.
- Yerli ve milli imkanlarla ürettiğimiz yüksek çözümlülüğe sahip ilk gözlem uydumuz İMECE, uzaydaki yörüngesine fırlatılacak.
- Dünyanın ilk SİHA gemisi "TCG Anadolu", nisan 2023'te düzenlenen törenle Tuzla'da TSK'ya teslim edildi.
- Türk siyasetinin önemli isimlerinden eski bakan ve CHP eski genel başkanı Deniz Baykal hayatını kaybetti.
- Türkiye'nin Birleşmiş Milletler'deki Daimi Temsilcisi Feridun Sinirlioğlu görevden alındı. Yerine Dışişleri Bakan Yardımcısı Seda Önal atandı.
- İskoç Ulusal Partisinin yeni lideri Hamza Yusuf, parlamento seçiminin ardından İskoçya'nın ilk Müslüman başbakanı oldu.
- Meselenin önemli sanatçısı, sinema ve dizi oyuncusu İsmail Köksal Engür, **77 yaşında** hayatını kaybetti.
- Fatih Sondaj Gemisi tarihinin en büyük doğal gaz keşfine imza attı. Zonguldak Filyos'ta Karadeniz Gazının Devreye alınmasıyla Türkiye'deki tüm konutlara **bir ay** boyunca ücretsiz doğalgaz verileceği açıklandı.
- Türkiye'nin ilk bor karbür tesisi, Balıkesir'in Bandırma ilçesinde hizmete açıldı.
- Türk Devletleri Teşkilatı Olağanüstü Zirvesi Ankara'da düzenlendi.
- TBMM, Finlandiya'nın NATO'ya katılımını öngören teklifi kabul ederek yaşalaştırdı. Finlandiya NATO'ya katılan 31. ülke oldu.
- NATO'ya üyelik başvurusu yapan İsveç, 1 Ocak 2023 itibarıyla 6 aylığına Avrupa Birliği (AB) Dönem Başkanı seçilmiştir.
- **06 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri ile İlgili Bazı Bilgiler:** İlk Depremin Merkez Üssü: Kahramanmaraş Pazarcık (7,7), İkinci Depremin Merkez Üssü: Kahramanmaraş Elbistan (7,6)
- **Depremde Hasar Gören Tarihî Binalar:** Gaziantep Kalesi, Habibi Necar Camii (Hatay), Hatay Ulu Camii, Osmaniye Enverül Hamid Camii, Malatya Hacı Yusuf Taş Camisi, İngiliz Protestan Mektebi (Hatay), Hatay Meryem Ana Kilisesi, Hatay Aziz Georgios Rum Ortodok Kilisesi, Adıyaman Karakuş Tümülüsü, Hatay Eski Meclis Binası, Tarihi Hatay Evleri, Gaziantep Beyaz Han, Hatay Uzun Çarşı, Hatay Darb-ı Sak Kalesi, Hatay Sarı Selim Camii, Adıyaman Kahta Kalesi, Adıyaman Ulu Camii, Diyarbakır Tarihi Surları
- **Deprem Nedeniyle OHAL İlan Edilen 11 İl:** Kahramanmaraş, Gaziantep, Kilis, Diyarbakır, Şanlıurfa, Hatay, Osmaniye, Adıyaman, Elâzığ, Adana, Malatya
- 2023 Dünya Şehirleri spor başkentine Konya seçilmiştir.
- Avrupa Spor Başkentleri ve Şehirleri Federasyonu (ACES Europe) tarafından 2023 yılı için "Avrupa Spor Şehri" ilan edilen Sakarya, ödülünü aldı.
- Akdeniz Kick Boks Şampiyonasının 2023 yılında Türkiye'de yapılmasına karar verilmiştir.
- Cumhuriyetin 100. yılında 2023 UEFA Şampiyonlar Ligi finali İstanbul'da oynanacak.
- 2023 yılı kapsamında ülkemizdeki erozyon ile mücadele başlatılan projenin adı Meşe'dir.
- 2023 te yapılacak olan "İklim Değişikliği Konferansı"na Birleşik Arap Emirlikleri ev sahipliği yapacak.

- **Endeks:** Hisse senedi piyasasında, senetlerin performansını göstermek için kullanılan istatistiksel ölçü.
- **Enflasyon:** Ürün ve hizmetlerin toplamında oluşan fiyat değişikliklerini yüzdesel olarak ifade eden değer.

F

- **Faiz:** Kredinin maliyetidir.
- **FED:** Amerikan Merkez Bankası. 1913 yılında kurulmuştur.
- **Fırsat Maliyeti:** Yapılan bir tercihten dolayı oluşan maliyet. İki farklı yatırım fırsatı içerisinde yapılan seçim, birinin tercih edilmesi ile diğerinden vazgeçilmesi ile oluşan kayıp.
- **Future Piyasa:** Vadeli işlem piyasasıdır.

G

- **Gayrimenkul Sertifikası:** Bir gayrimenkul projesini gerçekleştirmek için projenin nansmanında kullanılmak üzere ihraç edilen menkul kıymettir.
- **Gözetli Pazar:** Yatırımının korunması amacı ile sermaye piyasası koşullarına ayak uydurmayan şirket hisselerinin alım satımı durdurulması ve gözetim altında işlemlere açılması, ulusal piyasadaki farklı olarak işlemlerine devam ettiği pazardır.

H

- **Hacim:** Bir zaman dilimi içerisinde yapılan alım-satım işlem adetleri ve bu sayının emirlerin gerçekleştiği andaki fiyatla çarpımından elde edilen para birimi cinsinden değer.
- **Hane Halkı:** Aynı çatı altında yaşayan ve bütçeleri ortak olan kişiler.
- **Harcama:** İşletme idaresi ve yatırımları için göze alınan giderler. Bir işletmede harcamalar finansal, yatırım ve sermaye harcamaları, operasyon harcamaları olarak üç bölümde in-

celenebilir. Finansal harcamalar ticari kredi masrafları ve faiz giderleri, kapasite artırımı için yeni teknoloji makine yatırımı ve personel maaş ve prim ödemeleri.

I

- **IMF:** Açılımı "International Monetary Fund" dur. Merkezi Washington, DC'de olan sanayileşmiş ülkeler tarafından ekonomik ve finansal gelişmenin devamı için kurulmuştur.

İ

- **İflas:** Bir şirketin yükümlü olduğu orçaları ödeyememesi nedeni ile faaliyetlerini durdurulması.
- **İhraç:** Sermaye piyasası araçlarının hak sahipleri tarafından ihraççı tarafından satışı.
- **İkinci El Piyasa:** Menkul kıymet alım-satımının gerçekleştiği piyasalardır; borsa işlemlerinin yapıldığı piyasalar ikincil piyasalardır. Yapılan alım-satım işlemi ihraççıdan bağımsız piyasa koşullarında gerçekleşir.
- **İşlem Hacmi:** Bir zaman dilimi içerisinde yapılan alım-satım işlem adetleri ve bu sayının emirlerin gerçekleştiği andaki fiyatla çarpımından elde edilen para birimi cinsinden değer.
- **İşlem Miktarı:** Seans boyunca alım-satımı gerçekleştirilen hisse senedi sayısı.
- **İşsizlik:** Ülkenin işgücüne dahil olan kişilerin çalışmak istemesine rağmen iş bulamaması.

K

- **Kangurular:** Avustralya borsasında işlem gören maden, tütün ve gayrimenkul sektöründe olan şirket hisselerini ifade eder.
- **Kapanış Fiyatı:** Seans sonunda gerçekleşen son işlem fiyatıdır.

BAŞLANGIÇ

Türk Vatanı ve Milletinin ebedi varlığını ve Yüce Türk Devletinin bölünmez bütünlüğünü belirleyen bu Anayasa, Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu, ölümsüz önder ve eşsiz kahraman Atatürk'ün belirlediği milliyetçilik anlayışı ve onun inkılap ve ilkeleri doğrultusunda;

Dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli **bir üyesi** olarak, Türkiye Cumhuriyetinin ebedi varlığı, refahı, maddi ve manevi mutluluğu ile çağdaş medeniyet düzeyine ulaşma azmi yanında;

Millet iradesinin mutlak üstünlüğü, egemenliğin kayıtsız şartsız Türk Milletine ait olduğu ve bunu millet adına kullanmaya yetkili kılınan hiçbir kişi ve kuruluşun, bu Anayasada gösterilen hürriyetçi demokrasi ve bunun icaplarıyla berrak emniyetli hukuk düzeni dışına çıkamayacağı;

Kuvvetler ayrımının Devlet organları arasında üstünlük sıralaması anlamına gelmeyip, belli Devlet yetkilerine görevlerinin kullanılmasından ibaret ve bununla sınırlı medeni bir işbölümü ve işbirliği olduğu ve üstünlüğün ancak Anayasa ve kanunlarda bulunduğu;

Hiçbir faaliyetin Türk milli menfaatlerinin, Türk varlığının, Devleti ve ülkesiyle bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihi ve manevi değerlerinin, Atatürk milliyetçiliği, ilke ve inkılapları ve medeniyetçiliğinin karşısında korunma göremeyeceği ve laiklik ilkesinin gereği olarak kutsal din duygularının, Devlet işlerine ve politikaya kesinlikle karıştırılmayacağı;

Her Türk vatandaşının bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu;

Topluca Türk vatandaşlarının milli gurur ve iffet-hararlarda, milli sevinç ve kederlerde, milli varlığa karşı hak ve ödevlerde, nimet ve külfetlerde ve millet hayatının her türlü tecellisinde ortak olduğu, birbirinin hak ve hürriyetlerine kesin saygı, karşılıklı içten sevgi ve kardeşlik duygularıyla ve "Yurtta sulh, cihanda sulh" arzu ve inancı içinde, huzurlu bir hayat talebine hakları bulunduğu;

FİKİR, İNANÇ VE KARARIYLA anlaşılacak, sözüne ve ruhuna bu yönde saygı ile muvafık sadakatle yorumlanıp uygulanacak üzere.

TÜRK MİLLETİ TARAFINDAN, demokrasiye aşık Türk evlatlarının vatan ve millet sevgisine emanet ve evdiler.

**BİRİNCİ KISIM
GENEL ESASLAR**

Madde -1	Devletin şekli
Madde -2	Cumhuriyetin nitelikleri
Madde -3	Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti
Madde -4	Değiştirilemeyecek hükümler
Madde -5	Devletin temel amaç ve görevleri
Madde -6	Egemenlik
Madde -7	Yasama yetkisi
Madde -8	Yürütme yetkisi ve görevi
Madde -9	Yargı yetkisi
Madde-10	Kanun önünde eşitlik
Madde-11	Anayasanın bağlayıcılığı ve üstünlüğü

I. Devletin şekli: –Madde 1

Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.

II. Cumhuriyetin nitelikleri: –Madde 2

Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı,

KISIM - I
Genel Hükümler**BÖLÜM: 1****Kapsam, Amaç, Temel İlkeler, İstihdam Şekilleri****Kapsam: –Madde 1**

Bu Kanun, Genel ve Katma Bütçeli Kurumlar, İl Özel İdareleri, Belediyeler, İl Özel İdareleri ve Belediyelerin kurdukları birlikler ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlarda, kanunlarla kurulan fonlarda, kefalet sandıklarında veya Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüklerinde çalışan memurlar hakkında uygulanır.

Sözleşmeli ve geçici personel hakkında bu Kanununda belirtilen özel hükümler uygulanır.

Anayasa Mahkemesi üyesi ve yedek üyesi ile raportörleri; hakimlik ve savcılık mesleklerinde veya bu mesleklerde sayılan görevlerde bulunanlar, Danıştay ve Sayıştay meslek mensupları ve Sayıştay avukatları ve yardımcıları, Üniversiteleri İktisadi ve Ticari İlimler Akademilerinin, Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademilerinin, Devlet Güzel Sanatlar Akademilerinin, Türkiye ve Orta - Doğu Amme İdaresi Enstitüsünün öğretim üyesi ve yardımcıları, Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası üyeleri, Genelkurmay Mehteran Bölüğü Sanatkarları, Devlet Tiyatrosu ile Devlet Opera ve Balesi ve Belediye Opera ve tiyatroları ile şehir ve belediye konservatuvar ve orkestralarının sanatkar memurları, uzman memurları, uygulatıcı uzman memurları ve stajyerleri; Spor-Toto Teşkilatında çalışan personel; subay, astsubay, uzman jandarma, uzman erbaş ve sözleşmeli erbaş ve erler ile Emniyet Teşkilatı mensupları özel kanunları hükümlerine tabidir.

Amaç: –Madde 2

Bu Kanun, Devlet memurlarının hizmet şartlarını, niteliklerini, atanma ve yetiştirilmelerini, ilerleme ve yükselmelerini, ödev, hak, yüküm ve sorumluluklarını, aylıklarını ve ödeneklerini ve diğer özlük işlerini düzenler.

Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulur.

Temel ilkeler: –Madde 3

Bu kanunun temel ilkeleri şunlardır:

Sınıflandırma

A) Her türlü kamu hizmetleri görevlerini ve bu görevlerde çalışan Devlet memurlarını görevlerine göre tirdiği niteliklere ve mesleklere göre sınıflara ayırmaktır.

Kariyer:

B) Devlet memurlarına, yaptıkları hizmetler için lüzumlu bilgilere ve yetiştirme şartlarına uygun şekilde, sınıfları içinde en yüksek derecelere kadar ilerleme imkanını sağlamaktır.

Liyakat:

C) Devlet kamu hizmetleri görevlerine girmeyi, sınıflar içinde ilerleme ve yükselmeyi, görevin sona erdirilmesini liyakat sistemine dayandırmak ve bu sistemin eşit imkanlarla uygulanmasında Devlet memurlarını güvenliğe sahip kılmaktır.

Örnek Soru Tarzı

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'na göre "Devlet memurlarına, yaptıkları hizmetler için lüzumlu bilgilere ve yetiştirme şartlarına uygun şekilde, sınıfları içinde en yüksek derecelere kadar ilerleme imkânını sağlamaktır" ifadesi hangi temel ilkenin açıklamasıdır?

- A) Sınıflandırma B) Kariyer C) Derece
D) Kademe E) Liyakat

Cevap B

I – Kanunun kapsamı: –Madde 1

Bu Kanun, Türk milli eğitiminin düzenlenmesinde esas olan amaç ve ilkeler, eğitim sisteminin genel yapısı, öğretmenlik mesleği, okul bina ve tesisleri, eğitim araç ve gereçleri ve Devletin eğitim ve öğretim alanındaki görev ve sorumluluğu ile ilgili temel hükümleri bir sistem bütünlüğü içinde kapsar.

**BİRİNCİ KISIM
Türk Milli Eğitim Sistemini
Düzenleyen Genel Esaslar****BİRİNCİ BÖLÜM
Türk Milli Eğitiminin Amaçları****I – Genel amaçlar: –Madde 2**

Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk inkılap ve ilkeleri ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletini millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;
2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;
3. İlgî, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş gör-

me alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, eçki bir ortağı yapmaktır.

II – Özel amaçlar : –Madde 3

Türk eğitim ve öğretim sistemi, bu genel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir ve çeşitli derecelerdeki eğitim kurumlarının özel amaçları, genel amaçlara ve aşağıda sıralanan temel ilkelere uygun olarak tespit edilir.

**İKİNCİ BÖLÜM
Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri****I – Genellik ve eşitlik: –Madde 4**

Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet, engellilik ve din ayırımı gözetilmeksizin herkese açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz.

II – Ferdin ve toplumun ihtiyaçları: –Madde 5

Millî eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının istek ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun ihtiyaçlarına göre düzenlenir.

III – Yöneltilme: –Madde 6

Fertler, eğitimleri süresince, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda çeşitli programlara veya okullara yöneltilerek yetiştirilirler.

-Madde 1

İlköğretim, kadın erkek bütün Türklerin milli gayelere uygun olarak bedeni, zihni ve ahlaki gelişmelerine ve yetişmelerine hizmet eden temel eğitim ve öğretimdir.

-Madde 2

İlköğretim, ilköğrenim kurumlarında verilir; öğrenim çağında bulunan kız ve erkek çocuklar için mecburi, Devlet okullarında parasızdır.

-Madde 3

(Değişik:27/6/2019-7180/2 md.)

Mecburi ilköğretim çağı, 6-14 yaş grubundaki çocukları kapsar. İlkokulların birinci sınıflarına o yılın 31 Aralık tarihinde 72 ayını dolduran çocukların kaydı yapılır. Ancak çocuğun gelişim durumuna bağlı olarak okula erken baş amas veya kaydının ertelenmesi ile ilgili hususlar yönetmelikle düzenlenir.

-Madde 4

Tür vata daş kız ve erkek çocuklar ilköğrenimle ini resmî veya özel Türk ilköğretim okullarında yapmakla mükelleftir.

-Madde 5

Mecburi öğretim çağında olup da, memleket dışında olmak, oturduğu yerde okul bulunmak veya sağlık durumu dolayısıyla ilköğretim okuluna devam edemeyen vatandaşlardan özel olarak öğretim görenler, imtihanla ve yaşlarına göre layık oldukları ilköğretim okulu sınıflarına veya mezuniyet imtihanlarına alınırlar.

BİRİNCİ BÖLÜM
Teşkilat**-Madde 6**

İlköğretim kurumları şunlardır:

a) Mecburi olanlar:

- (1) (Mülga: 16/8/1997 - 4306/9 md.)
- (2) İlköğretim okulları (gündüz ü, pansiy nlu, yatılı ilköğretim okulları ve ezici kulla),
- (3) (Mülga: 16/8/1997 - 430 / md)
- (4) Yetiştirici ve am mlayıcı sınıflar ve kurslar,
- (5) Öze eği ime muhtaç çocuklar için kurula- c k okullar ve sınıflar.

b) İsteğe bağlı olanlar:

- (1) Okul öncesi eğitim kurumları,
- (2) Tamamlayıcı sınıflar ve kurslar.

-Madde 7

(Değişik: 30/3/2012 - 6287/2 md.)

İlköğretim; 1 inci maddede belirtilen amacı gerçekleştirmek için kurulmuş **dört yıl** süreli ve zorunlu ilkokul ile **dört yıl** süreli ve zorunlu ortaokuldan oluşan bir Milli Eğitim ve Öğretim Kurumudur.

-Madde 8

(Mülga: 16/8/1997 - 4306/9 md.)

-Madde 9

(Değişik birinci fıkrası: 30/3/2012 - 6287/3 md.)

İlköğretim kurumlarının ilkokul ve ortaokul olarak bağımsız okullar hâlinde kurulması esastır. Ancak imkân ve şartlara göre ortaokullar, ilko- kullarla veya liselerle birlikte de kurulabilir.

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Görevler

Amaç ve kapsam: –Madde 1

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

Görevler: –Madde 2

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

İKİNCİ BÖLÜM

Bakanlık Teşkilatı

Teşkilat: –Madde 3

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

Bakan: –Madde 4

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

Müsteşar ve Müsteşar Yardımcıları: –Madde 5

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hizmet Birimleri

Hizmet birimleri: –Madde 6

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

Temel Eğitim Genel Müdürlüğü: –Madde 7

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

Orta Öğretim Genel Müdürlüğü: –Madde 8

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü:
–Madde 9

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

Din Öğretimi Genel Müdürlüğü: –Madde 10

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü: –Madde 11

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

1196/1202

Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü:
–Madde 12

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

Özel barınma hizmeti veren kurumlara ilişkin iş yeri açma ve çalışma ruhsatı:

–Madde 13

(Değişik: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi, 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanununun 15 inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi ile 22/2/2005 tarih ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 12 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi de belirtilen izin veya ruhsatlara ilişkin hükümler, öğrencilere özel barınma hizmeti veren kurumlar hakkında uygulanmaz. Öğrencilere özel barınma hizmeti veren kurumların iş yeri açma ve çalışma ruhsatı ortaokul ve ortaöğretim düzeyinde Millî Eğitim Bakanlığına, yükseköğretim düzeyinde Gençlik ve Spor Bakanlığınca verilir. Bakanlıklar bu yetkilerini valiliklere devredebilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü:
–Madde 14

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü: –Madde 15

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü: –Madde 15

(Ek: 1/3/2014-6528/16 md.; Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü: –Madde 15

(Ek: 1/3/2014-6528/16 md.; Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü:
–Madde 16

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

Teftiş Kurulu Başkanlığı: –Madde 17

(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/22 md.)

Amaç: –Madde 1

Bu Kanunun amacı, memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlardan dolayı yargılanabilmeleri için izin vermeye yetkili mercileri belirtmek ve izlenecek usulü düzenlemektir.

Kapsam: –Madde 2

Bu Kanun,Devletin ve diğer kamu tüzel kişilerinin genel idare esaslarına göre yürüttükleri kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri ifa eden memurlar ve diğer kamu görevlilerinin görevleri sebebiyle işledikleri suçlar hakkında uygulanır.

Görevleri ve sıfatları sebebiyle özel soruşturma ve kovuşturma usullerine tabi olanlara ilişkin kanun hükümleri ile suçun niteliği yönünden kanunlarda gösterilen soruşturma ve kovuşturma usullerine ilişkin hükümler saklıdır.

Ağır cezayı gerektiren suç stü ali genel hükümlere tabidir.

Disiplin hükümler saklıdır.

(**Ek: 2/1/20 3- 778/33 md.**) 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 243 ve 245 inci maddeleri ile 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 154 üncü maddesinin dördüncü fıkrası kapsamında açılacak soruşturma ve kovuşturmalarda bu Kanun hükümleri uygulanmaz.

İzin vermeye yetkili merciler:**–Madde 3**

Soruşturma izni yetkisi

a) İlçede görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında kaymakam,

b) (**Değişik:6/12/2019-7196/51 md.**) İlde ve merkez ilçede görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kaymakamlar hakkında vali,

c) Bölge düzeyinde teşkilatlanan kurum ve kuruluşlarda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında görev yaptıkları ilin valisi,

d) Cumhurbaşkanına veya Cumhurbaşkanlığına bağlı, ilgili veya ilişkili kuruluşlar ve bakanlıkların merkez ve bağlı veya ilgili kuruluşlarında görev yapan diğer memur ve kamu görevlileri hakkında o kuruluşun en üst idari amiri,

e) (**Değişik:6/12/2019-7196/51 md.**) b) e (c) bentlerindeki hükümler saklı k a m kaydıyla Cumhurbaşkanı kararıyla atanan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Cumhurbaşkanı veya ilgili baka

f) Türkiye Büyük Millet Meclisinde görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Sekreteri ve yardımcıları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı,

g) (**Değişik: 2/7/2018-KHK-703/196 md.**) Cumhurbaşkanlığında görevli memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı, Cumhurbaşkanlığı İdari İşler Başkanı hakkında Cumhurbaşkanı,

h) Büyükşehir belediye başkanları, il ve ilçe belediye başkanları; büyükşehir, il ve ilçe belediye meclisi üyeleri ile il genel meclisi üyeleri hakkında İçişleri Bakanı,

i) İlçelerdeki belde belediye başkanları ve belde belediye meclisi üyeleri hakkında kaymakam, merkez ilçelerdeki belde belediye başkanları ve belde belediye meclisi üyeleri hakkında buldukları ilin valisi,

j) Köy ve mahalle muhtarları ile bu Kanun kapsamına giren diğer memurlar ve kamu görevlileri hakkında ilçelerde kaymakam, merkez ilçede vali,

Yokluklarında ise vekilleri tarafından bizzat kullanılır.

5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU

16. ÜNİTE

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç: –Madde 1

Bu Kanunun amacı, kalkınma planları ve programlarda yer alan politika ve hedefler doğrultusunda kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılmasını, hesap verebilirliği ve malî saydamlığı sağlamak üzere, kamu malî yönetiminin yapısını ve işleyişini, kamu bütçelerinin hazırlanmasını, uygulanmasını, tüm malî işlemlerin muhasebeleştirilmesini, raporlanmasını ve malî kontrolü düzenlemektir.

Kapsam: –Madde 2

Bu Kanun, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idarelerden oluşan genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin malî yönetim ve kontrolünü kapsar.

Avrupa Birliği fonları ile yurt içi ve yurt dışından kamu idarelerine sağlanan kaynakların kullanımı ve kontrolü de uluslararası anlaşmaların hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bu Kanun hükümlerine tâbidir.

Düzenleyici ve denetleyici kurumlar, bu Kanunun sadece 3, 7, 8, 12, 15, 17, 18, 19, 25, 42, 43, 44, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 68 ve 76-78 nci maddelerine tâbidir.

Tanımlar: –Madde 3

Münhasıran bu Kanunun uygulanmasında;

a) Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri: Uluslararası sınıflandırmalara göre belirlenmiş olan, merkezî yönetim kapsamındaki kamu

idareleri, sosyal güvenlik kurumları ve mahallî idareleri,

b) Merkezî yönetim kapsamındaki kamu idareleri: Bu Kanuna ekli (I), (II) ve (III) sayılı cetvelerde yer alan kamu idarelerini,

c) Düzenleyici ve denetleyici kurumlar: Bu Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan kurumları,

d) Sosyal güvenlik kurumları: Bu Kanun ekli (IV) sayılı cetvelde yer alan kamu kurumlarını,

e) Mahallî idare: Yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunları kurdukları veya üye oldukları birlik ve idareler,

f) Bütçe: Belirli bir dönemdeki gelir ve gider tahminleri ile bunların uygulanmasına ilişkin hususları gösteren ve usulüne uygun olarak yürürlüğe konulan belgeyi,

g) Kamu kaynakları: Borçlanma suretiyle elde edilen imkânlar dahil kamuya ait gelirler, taşınır ve taşınmazlar, hesaplarda bulunan para, alacak ve haklar ile her türlü değerleri,

h) Kamu gideri: Kanunlarına veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine dayanılarak yaptırılan iş, alınan mal ve hizmet bedelleri, sosyal güvenlik katkı payları, iç ve dış borç faizleri, borçlanma genel giderleri, borçlanma araçlarının iskontolu satışından doğan farklar, ekonomik, malî ve sosyal transferler, verilen bağış ve yardımlar ile diğer giderleri,

i) Kamu geliri: Kanunlarına dayanılarak toplanan vergi, resim, harç, fon kesintisi, pay veya benzeri gelirler, faiz, zam ve ceza gelirleri, taşınır ve taşınmazlardan elde edilen her türlü gelirler ile hizmet karşılığı elde edilen gelirler, borçlanma araçlarının primli satışı suretiyle elde edilen gelirler, sosyal güvenlik primi kesintileri, alınan bağış ve yardımlar ile diğer gelirleri,

BİRİNCİ KISIM
Genel Esaslar**Kapsam: –Madde 1**

Genel bütçeye dahil dairelerle katma bütçeli idarelerin, özel idare ve belediyelerin alım, satım, hizmet, yapım, kira, trampa, mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ve taşıma işleri bu Kanunda yazılı hükümlere göre yürütülür.

Birinci fıkrada sayılan daire ve idarelere bağlı döner sermayeli kuruluşlar ile özel kanunlarla veya özel kanunların vermiş olduğu yetkiyle kurulmuş bulunan fonların yukarıda belirtilen işlerinin nasıl yapılacağı Cumhurbaşkanınca çıkarılacak yönetmelikte belirtilir.

İlkeler: –Madde 2

Bu Kanunun yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabet sağlanması esastır.

Başka başka devletler tarafından karşılanması mümkün olmayan ihale işleri bir eksiltmede toplanamaz. Ancak, ihalelerinin ayrı ayrı yapılacağı açıklanmak suretiyle ilanları birarada yapılabilir.

Bu Kanunda yazılı hallerden yararlanmak amacıyla ihale konusunu oluşturan işler kısımlara bölünemez. Ancak, istekli çıkmadığı takdirde, alım şekillerini değiştirecek mahiyette olmamak üzere önemli işlerin kısımlara ayrılması mümkündür.

İhaleler kesin zaruret olmadıkça işin mahiyetine göre en uygun fiyatla temini mümkün olan mevsimlerde yapılır.

Arsası temin edilmemiş, mülkiyet ve kamulaştırma işlemleri tamamlanmamış olan ve gerekli olduğu halde imar durumu, tip yapılarda tatbikat, diğerlerinde avan projeleri ve bunlara dayalı

ihale keşifleri bulunmayan yapım işlerinde ihaleye çıkılamaz.

Ancak, arsa temin edilmesi, mülkiyet ve kamulaştırma işlemlerinin tamamlanması şartı; bina ve benzeri mahiyetteki inşaatlar dışındaki ihalelerde aranmaz.

İhale yetkilisi: –Madde 3

Bu Kanunda yazılı işleri yaptırmaya ve ihaleye, idarelerin ita amirleri yetkilidir.

Tanımlar: –Madde 4

Bu Kanun'un uygulanmasında:

Alım, Satım Taşınır ve taşınmaz mallar ile her türlü ihtiyaç maddeleri, hizmet ve hakların alım ve satımını,

Hizmet: Kanun ve diğer mevzuata göre çalıştırılan aylıklı, ücretli, yevmiyeli ve sözleşmeli personel istihdamı hariç olmak üzere gerçek veya tüzel kişilere ücret karşılığında yaptırılan araştırma, sondaj, imalat, prototip imalat, istikşaf, etüt, harita plan, proje, kontrollük, müşavirlik ve benzeri her türlü hizmetleri,

Yapım: Her türlü inşaat, ihzarat, imalat, sondaj, tesisat, onarım, yıkma, değiştirme, iyileştirme, yenileştirme ve montaj işlerini,

Kira: Taşınır ve taşınmaz malların ve hakların kiralınmasını veya kiraya verilmesini,

Trampa ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisi: Borçlar Kanunu ile Türk Medeni Kanununun trampa ve mülkiyetin gayri ayni hak tesisi ile ilgili maddelerinde gösterilmiş işlemleri,

Taşıma: Yükleme, taşıma, boşaltma, depolama ve bunlara ilişkin ambalaj işlerini,

Tahmin edilen bedel: İhale konusu olan işlerin tahmin edilen bedelini ve yapım işlerinde keşif bedelini,

4734 SAYILI KAMU İHALE KANUNU

18. ÜNİTE

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM Uygulama İlkeleri

Amaç: –Madde 1

Bu Kanunun amacı, kamu hukukuna tâbi olan veya kamunun denetimi altında bulunan veyahut kamu kaynağı kullanan kamu kurum ve kuruluşlarının yapacakları ihalelerde uygulanacak esas ve usulleri belirlemektir.

Kapsam: –Madde 2

Aşağıda belirtilen idarelerin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri bu Kanun hükümlerine göre yürütülür:

a) (Değişik: 1/6/2007-5680/ md.) Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı; döner sermayeli kuruluşlar, birlikler (merkezi kuruluş şeklinde faaliyet gösterenler ile bunların üst kuruluşları hariç), tüzel kişiler.

b) (Değişik: 30/7/2003-4964/1 md.) Kamu iktisadi kuruluşları ile iktisadi devlet teşekküllerinden oluşan kamu iktisadi teşebbüsleri.

c) (Değişik: 30/7/2003-4964/1 md.) Sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (meslekî kuruluşlar ve vakıf yüksek öğretim kurumları hariç) ile bağımsız bütçeli kuruluşlar.

d) (Değişik: 12/6/2002-4761/10 md.) (a), (b) ve (c) bentlerinde belirtilenlerin doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları her çeşit kuruluş, müessese, birlik, işletme ve şirketler.

e) (Değişik: 13/2/2011-6111/176 md.) 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankalar ile bu bankaların doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları şirketlerin yapım ihaleleri.

Ancak, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu ve bu Fonun hisselerine kısmen ya da tamamen sahip olduğu bankalar, 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankalar ve bu bankaların doğrudan veya dolaylı olarak birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlasına sahip buldukları şirketler (e) bendinde belirtilen yapım ihaleleri hariç) 4603 sayılı Kanun kapsamındaki bankaların 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanununa tabi gayrimenkul yatırım ortaklıkları ile enerji, su, ulaşım ve telekomünikasyon sektörlerinde faaliyet gösteren teşebbüs, işletme ve şirketler bu Kanun kapsamı dışındadır.

1. Örnek Soru

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre Kapsam bakımından;

- I. Genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ile özel bütçeli idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı; döner sermayeli kuruluşlar, birlikler (meslekî kuruluş şeklinde faaliyet gösterenler ile bunların üst kuruluşları hariç), tüzel kişiler.
- II. Kamu iktisadi kuruluşları ile iktisadi devlet teşekküllerinden oluşan kamu iktisadi teşebbüsleri.
- III. Sosyal güvenlik kuruluşları, fonlar, özel kanunlarla veya Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle kurulmuş ve kendilerine kamu görevi verilmiş tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar (meslekî kuruluşlar ve vakıf yüksek öğretim kurumları hariç) ile bağımsız bütçeli kuruluşlar.

Belirtilen idarelerin hangilerinin kullanımında bulunan her türlü kaynaktan karşılanan mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin ihaleleri bu Kanun hükümlerine göre yürütülür?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I-II E) I-II-III

Cevap E

Kanunda belirtilen sürelerle ve usule uyulmadan sözleşme imzalanmış olması veya itirazden şikâyet başvurusundan feragat edilmesi itirazden şikâyet başvurusunun incelenmesine ve 54 üncü maddede sayılan kararlardan birinin alınmasına engel teşkil etmez.

Kurul tarafından gerekli görülen hallerde tarafların ve ilgililerin dinlenmesine karar verilir. Bu durumda, Kurul tarafından tespit edilen tarihte taraflar ve ilgililer dinlenir.

Kurum, itirazden şikâyete ilişkin nihai kararını, incelenen ihaleye ilişkin gerekli bilgi ve belgeler ile ihale işlem dosyasının kayıtlara alındığı tarihi izleyen **yirmi gün** içinde vermek zorundadır. Bu süre 21 inci maddenin (b) ve (c) bentlerine göre yapılan ihaleler ile şikâyet ve itirazden şikâyet üzerine alınan ihalenin iptal edilmesi işlemine karşı yapılacak itirazden şikâyet başvurularında **on iş günü** olarak uygulanır.

Kurum, gerekli gördüğü takdirde özel uzmanlık gerektiren teknik hususlarla ilgili olarak ihtisas sahibi kamu veya özel hukuk tüzel kişileri ile gerçek kişilerin görüşüne başvurabilir. Görüşüne başvuru alan özel hukuk tüzel kişileri ile gerçek kişilere (8000) gösterge rakamının me r ay lıklarına uygulanan aylık k sayısını ile ça pımı sonucu bulunacak tutarı ge memek üzere Kurul tarafından belirlen n mik arda ödeme yapılır. Kamu gör üllerinin örüşüne başvurulması halinde ise pe son le diğer mevzuatta yer alan kısıt amala a ağılı olmaksızın (5000) gösterge rakam esas alınmak suretiyle aynı esaslar çerçevesinde ödeme yapılır. Bu fıkra uyarınca yapılacak ödemeler damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz.

Kurul tarafından verilen bütün kararlar, karar tarihini izleyen **beş iş günü** içinde taraflara tebliğata çıkarılır ve tebliğata çıkarıldığı tarihi izleyen **beş gün** içinde Kurumun internet sayfasında yayınlanır. Kararlara erişim ücrete tabi tutulamaz.

İdareler hukuki durumda değişiklik yaratan Kurul kararlarının gerektirdiği işlemleri ivedilikle yerine getirmek zorundadır.

Yargısal inceleme: –Madde 57

Şikâyetler ile ilgili Kurum tarafından verilen nihai kararlar Türkiye Cumhuriyeti Mahkemelerinde

dava konusu edilebilir ve bu davalar öncelikle görülür.

24. Örnek Soru

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'na göre Kuruma itirazden şikâyet başvurusu yapıldığında Kurul tarafından verilen bütün kararlar, karar tarihini izleyen kaç iş günü içinde taraflara tebliğata çıkarılır?

- A) 3 B) 4 C) 5 D) 6 E) 7

Cevap C

DÖRDÜNCÜ KISIM Yasaklar ve Ceza Sorumluluğu

İhalelere katılmaktan yasak ama –Madde 58

(Değişik birinc fık a: 30/7 2003-4964/ 35 md.)
17 nci maddede belirtilen fiil veya davranışlarda bu undukları tespit edilenler hakkında fiil veya davranışlarının özelliğine göre, **bir yıldan** az olmamak üzere **iki yıla** kadar, üzerine ihale yapıldığı halde mücbir sebep halleri dışında usulüne göre sözleşme yapmayanlar hakkında ise altı aydan az olmamak üzere **bir yıla** kadar, 2 nci ve 3 üncü maddeler ile istisna edilenler dahil bütün kamu kurum ve kuruluşlarının ihalelerine katılmaktan yasaklama kararı verilir. Katılma yasakları, ihaleyi yapan bakanlık veya ilgili veya bağlı bulunulan bakanlık, herhangi bir bakanlığın ilgili veya bağlı kuruluşu sayılmayan idarelerde bu idarelerin ihale yetkilileri, il özel idareleri ve bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde İçişleri Bakanlığı; belediyeler ve bunlara bağlı birlik, müessese ve işletmelerde ise Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından verilir.

Haklarında yasaklama kararı verilen tüzel kişilerin şahıs şirketi olması halinde şirket ortaklarının tamamı hakkında, sermaye şirketi olması halinde ise sermayesinin yarısından fazlasına sahip olan gerçek veya tüzel kişi ortaklar hakkında birinci fıkra hükmüne göre yasaklama kararı verilir. Haklarında yasaklama kararı verilenlerin gerçek veya tüzel kişi olması durumuna göre; ayrıca bir şahıs şirketinde ortak olmaları halinde bu şahıs şirketi hakkında da, sermaye şirketinde

4735 SAYILI KAMU İHALE SÖZLEŞMELERİ KANUNU

19. ÜNİTE

BİRİNCİ KISIM Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar ve İlkeler

Amaç: –Madde 1

Bu Kanunun amacı, Kamu İhale Kanununa göre yapılan ihalelere ilişkin sözleşmelerin düzenlenmesi ve uygulanması ile ilgili esas ve usulleri belirlemektir.

Kapsam: –Madde 2

Bu Kanun, Kamu İhale Kanununa tabi kurum ve kuruluşlar tarafından söz konusu Kanun hükümlerine göre yapılan ihaleler sonucunda düzenlenen sözleşmeleri kapsar.

Tanımlar: –Madde 3

Bu Kanunun uygulanmasında Kamu İhale Kanununda yer alan tanımlar geçerlidir.

İlkeler: –Madde 4

Bu Kanun göre düzenlenecek sözleşmelerde, ihale dokümanında yer alan şartlara aykırı hükümlere yer verilemez.

Bu Kanunda belirtilen haller dışında sözleşme hükümlerinde değişiklik yapılamaz ve ek sözleşme düzenlenemez.

Bu Kanun kapsamında yapılan kamu sözleşmelerinin tarafları, sözleşme hükümlerinin uygulanmasında eşit hak ve yükümlülüklerle sahiptir. İhale dokümanı ve sözleşme hükümlerinde bu prensibe aykırı maddelere yer verilemez. Kanunun yorum ve uygulanmasında bu prensip göz önünde bulundurulur.

İKİNCİ BÖLÜM

Sözleşmelerin Düzenlenmesi

Tip sözleşmeler: –Madde 5

Bu Kanunun uygulanmasında uygulama birliğini sağlamak üzere mal veya hizmet alımları ile yapım işlerine ilişkin Tip Sözleşmeler Resmî Gazetede yayımlanır.

(Değişik ikinci fıkrâ: 20/11/2008 -5812/31 md.) İdarelerce yapılacak sözlü sözleşme Tip Sözleşme hükümleri esas alınarak düzenlenir. Mal ve hizmet alımlarında Kurumu uygun görüşü alınmak kaydıyla iş eklemler ta'afından hazırlanması mutabakatla özlemler kullanılabilir.

Sözleşme türleri: –Madde 6

Kamu İhale Kanununa göre yapılan ihaleler sonucunda;

a) Yapım işlerinde; uygulama projeleri ve bunlara ilişkin mahal listelerine dayalı olarak, işin tamamı için isteklinin teklif ettiği toplam bedel üzerinden anahtar teslimi götürü bedel sözleşme,

b) Mal veya hizmet alımı işlerinde, ayrıntılı özellikleri ve miktarı idarece belirlenen işin tamamı için isteklinin teklif ettiği toplam bedel üzerinden götürü bedel sözleşme,

c) Yapım işlerinde; ön veya kesin projelere ve bunlara ilişkin mahal listeleri ile birim fiyat tariflerine, mal veya hizmet alımı işlerinde ise işin ayrıntılı özelliklerine dayalı olarak; idarece hazırlanmış cetvelde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için istekli tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan toplam bedel üzerinden birim fiyat sözleşme,

d) **(Ek: 1/6/2007-5680/3 md.; Değişik: 20/11/2008-5812/32 md.)** Yapım işlerinde; niteliği itibarıyla iş kalemlerinin bir kısmı için anahtar teslimi götürü bedel, bir kısmı için birim fiyat teklifi alma yön-

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç: –Madde 1

Bu Kanunun amacı; demokratik ve şeffaf yönetimin gereği olan eşitlik, tarafsızlık ve açıklık ilkelerine uygun olarak kişilerin bilgi edinme hakkını kullanmalarına ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.

Kapsam: –Madde 2

Bu Kanun; kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinde uygulanır.

1.11.1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkında Kanun'un Kullanılmasına Dair Kanun hükmü ile değiştirilmiştir.

Tanımlar: –Madde 3

Bu Kanunda geçen;

a) Kurum ve kuruluş: Bu Kanunun 2 nci maddesinde geçen ve kapsama dahil olan bilgi edinme başvurusu yapılacak bütün makam ve mercilerdir.

b) Başvuru sahibi: Bu Kanun kapsamında bilgi edinme hakkını kullanarak kurum ve kuruluşlara başvuran gerçek ve tüzel kişileri,

c) Bilgi: Kurum ve kuruluşların sahip oldukları kayıtlarda yer alan bu Kanun kapsamındaki her türlü veriyi,

d) Belge: Kurum ve kuruluşların sahip oldukları bu Kanun kapsamındaki yazılı, basılı veya çoğaltılmış dosya, evrak, kitap, dergi, broşür, etüt, mektup, program, talimat, kroki, plân, film, fotoğraf, teyp ve video kaseti, harita, elektronik ortamda kaydedilen her türlü bilgi, haber ve veri taşıyıcılarını,

e) Bilgi veya belgeye erişim: İstenen bilgi veya belgenin niteliğine göre, kurum ve kuruluşlarca, başvuru sahibine söz konusu bilgi veya belgenin bir kopyasının verilmesini, kopya verilmesinin mümkün olmadığı hâllerde, başvuru sahibinin bilgi veya belgenin aslını inceleyerek not almasına veya içeriğini görmesine veya işitmesine izin verilmesini,

f) Kurul: Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulunu,

ifade eder.

Örnek Soru 1

- I. Tarafsızlık
- II. Eşitlik
- III. Açıklık
- IV. Tarafgirlik

Yukarıdakilerden hangisi 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanununun amaçlarından değildir?

- A) Yalnız III B) Yalnız IV C) I ve IV
D) II ve III E) III ve IV

Cevap B

İKİNCİ BÖLÜM

Bilgi Edinme Hakkı ve Bilgi Verme
Yükümlülüğü

Bilgi edinme hakkı: –Madde 4

Herkes bilgi edinme hakkına sahiptir.

Türkiye’de ikamet eden yabancılar ile Türkiye’de faaliyette bulunan yabancı tüzel kişiler, isteyecekleri bilgi kendileriyle veya faaliyet alanlarıyla ilgili olmak kaydıyla ve karşılıklılık ilkesi çerçevesinde, bu Kanun hükümlerinden yararlanırlar.

Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden doğan hak ve yükümlülükleri saklıdır.

5442 SAYILI İL İDARESİ KANUNU

21.
ÜNİTE

BÖLÜM: I

Mülki İdare Bölümlerinin Kuruluşları:

-Madde 1

(Değişik: 12/5/1964-469/1 md.)

Türkiye, merkezi idare kuruluşu bakımından coğrafya durumuna, iktisadi şartlara ve kamu hizmetlerinin gereklerine göre illere; iller ilçelere ve ilçeler de bucaklara bölünmüştür.

-Madde 2

İl, ilçe ve bucak kurulması, kaldırılması, adlarının, bağlılıklarının, merkez ve sınırlarının belirtilmesi ve değiştirilmesi aşağıda gösterilen şekilde yapılır:

A) İl ve ilçe kurulması, kaldırılması, merkezlerin belirtilmesi, adlarının değiştirilmesi, bir ilçe nin başka bir il'e bağlanma kanun ile;

B) Bucak kurulması kaldırılması, merkezlerinin belirtilmesi il ilçe ve bucak sınırlarının ve bucak adlarının değiştirilmesi bir köyün veya kasabanın ve a bucağın başka bir il ve ilçeye bağlanması, mühim mevki ve tabii arazi adlarının değiştirilmesi Cumhurbaşkanına onayı ile;

C) Yeniden köy kurulması veya yerinin değiştirilmesi Bayındırlık ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlıklarının mütalaası alınmak suretiyle;

Ç) Köy ve kasabaların aynı ilçe içinde bir bucaktan başka bir bucağa bağlanması, köy adlarının değiştirilmesi, köylerin birleştirilmesi ve ayrılması, bir köy, mahalle veya semtin o köyden ayrılıp başka bir köy ile birleştirilmesi İçişleri Bakanlığının tasvibiyle yapılır.

D) (Değişik: 11/5/1959-7267/1 md.) Kaza kurulmasında ve kaldırılmasında, bir kazanın başka bir vilayete bağlanmasında ve merkezinin belirtilmesinde, sınırlarının değiştirilmesinde ve (B, C, Ç) fıkralarında yazılı hallerde ilgili vilayetler

idare heyetleriyle umumi meclislerinin mütalaları alınır.

(Mülga cümle: 2/3/2014-6529/16 md.)

E) İllere, ilçelere, bucaklara, merkez yapılan şehir, kasaba veya köyün adı verilir. Şu kadar ki, bunların coğrafi veya tarihi bir sanı varsa o da isim olarak verilebilir.

Örnek Soru Tarzı

5442 Sayılı İl İdaresi Kanununa göre ü im mevki ve tabii arazi adlarının değ i tir mesi ş ağıdakilerden hangisi ile yapılır?

- A) Kanun
- B) Cumhurbaşkanına onayı
- C) İçişleri Bakanlığının tasvibi
- D) Hazine ve Maliye Bakanlığının tasvibi
- E) İl Encümen Kararı

Cevap B

BÖLÜM: II İl İdaresi

-Madde 3

(Değişik: 12/5/1964-469/1 md.)

İllerin idaresi yetki genişliği esasına dayanır.

İllerde genel idare teşkilatı il, ilçe ve bucak bölümlerine uygun olarak düzenlenir.

Belli kamu hizmetlerinin görülmesi amacı ile, birden çok ili içine alan çevrede, bu hizmetler için yetki genişliğine sahip kuruluşlar meydana getirilebilir.

-Madde 4

İl genel idaresinin başı ve mercii validir. Bakanlıkların kuruluş mevzuatına göre illerde lüzumu kadar teşkilat bulunur. Bu teşkilatın her birinin başında bulunanlar il idare şube başkanlarıdır.

BİRİNCİ KISIM
Amaç, Kapsam ve Tanımlar**Amaç: –Madde 1**

Bu Kanunun amacı, kamu görevlilerinin ortak ekonomik, sosyal ve meslekî hak ve menfaatlerinin korunması ve geliştirilmesi için oluşturdukları sendika ve konfederasyonların kuruluşu, organları, yetkileri ve faaliyetleri ile sendika ve konfederasyonlarda görev alacak kamu görevlilerinin hak ve sorumluluklarını belirlemek ve toplu sözleşme yapılmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam: –Madde 2

Bu Kanun, Devletin veya diğer kamu tüzel kişisinin yürütmekle görevli oldukları kamu hizmetlerinin görüldüğü genel, katma ve özel idareler, il özel idareleri ve belediyeler ile bunlara bağlı kuruluşlarda kamusal sadık teşebbüslerinde, özel kanunlar veya Cumhurbaşkanlığı kararnameleriyle ya da bunların verdiği yetkiye dayanarak kurulan banka ve teşekküller ile bunlara bağlı kuruluşlarda ve diğer kamu kurum veya kuruluşlarında işçi statüsünde çalışan kamu görevlileri hakkında uygulanır.

Tanımlar: –Madde 3

Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Kamu görevlisi: (Değişik: 4/4/2012-6289/3 md.) Bu Kanun kapsamında yer alan kurum ve kuruluşların kadro veya pozisyonlarında istihdam edilenlerden işçi statüsü dışında çalışan kamu görevlilerini,

b) Kamu işvereni: Kamu görevlilerinin çalıştığı tüzel kişiliği olan ya da olmayan kamu kurum ve kuruluşlarını,

c) Kamu İşveren Vekili: Kamu kurum ve kuruluşlarını temsile ve bütününe sevk ve idareye yetkili olanlar ile bunların yardımcılarını,

d) İşyeri: Kamu hizmetinin yürütüldüğü yerleri,

e) Kurum: Kuruluş kanunları veya kuruluşlarına ilişkin mevzuatlarında görev, yetki ve sorumlulukları belirlenen, hizmetin niteliği ve yürütülmesi bakımından idarî bir bütünlüğe sahip şyerlerinden oluşan kuruluşları,

f) Sendika: Kamu görevlilerinin ortak ekonomik, sosyal ve meslekî hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kuruluşla

g) Konfederasyon: Değişik hizmet kollarında bu Kanuna tabii olarak kurulmuş **en az beş** sendikaların bir araya gelerek oluşturdukları tüzel kişiliği olan üst kuruluşları,

h) Toplu sözleşme: (Değişik: 4/4/2012-6289/3 md.) Bu Kanunda belirtilen esaslar çerçevesinde kamu görevlilerinin mali ve sosyal haklarını belirlemek üzere yürütülen toplu sözleşme görüşmeleri sonucunda mutabık kalınması durumunda taraflarca imzalanan sözleşmeyi,

ı) Toplantı tutanağı: (Değişik: 4/4/2012-6289/3 md.) Toplu sözleşme görüşmeleri sonucunda toplu sözleşme imzalanamaması halinde, tarafların uzlaştığı ve uzlaşmadığı konuların yer aldığı tutanağı,

j) İşyeri sendika temsilcisi: (Değişik: 4/4/2012-6289/3 md.) Bir işyerinde **en çok** üye kaydetmiş sendikaca o işyerinden seçilen kamu görevlisini,

k) Sendika işyeri temsilcisi: (Değişik: 4/4/2012-6289/3 md.) Bir işyerinde **en çok** üye kaydetmiş sendika dışındaki her bir sendika tarafından o işyerinden seçilen kamu görevlisini,

ifade eder.

Kamu işveren vekilleri bu Kanun bakımından kamu işvereni, hizmetin niteliği ve yürütülmesi

3. 4688 Sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Ve Toplu Sözleşme Kanununa göre Kamu Personeli Danışma Kurulu bu ay yıl içerisindeki ilk toplantısını yapmıştır. Kamu Personeli Danışma Kurulunun yıl içerisinde iki kez toplantı yaptığını düşünürsek hangi ay içerisinde olduğumuz söylenebilir?

- A) Ocak
- B) Şubat
- C) Mart
- D) Nisan

4. Berkant Bey sendika üyeliğinden çekilmek için üç nüsha olarak doldurduğu üyelikten çekilme bildirimini kurumun vermiştir. Berkant Bey'in çekilme istemi kamu işverenine başvurma tarihinde başlayarak kaç gün sonra geçerli olur?

- A) 15
- B) 20
- C) 30
- D) 45

5. Bora Bey'in çalıştığı işyerindeki kamu görevlisi sayısı 180 kişidir. Bora beyin çalıştığı işyerinde kaç işyeri sendika temsilcisi seçilebilir?

- A) Bir
- B) İki
- C) Üç
- D) Dört

6. Kamu görevlileri sendikaları ve toplu sözleşme kanununa göre Kamu Görevlileri Hakem Kurulu tarafların başvuru tarihinden itibaren kaç gün içinde kararını verir?

- A) 3
- B) 5
- C) 7
- D) 10

7. Kamu görevlileri sendikaları ve toplu sözleşme kanununa göre toplu sözleşme görüşmeleri n geç ne zaman bitirilir?

- A) Eylül ayının son iş günü
- B) Ağustos ayının son iş günü
- C) Temmuz ayının son iş günü
- D) Haziran ayının son iş günü

8. Kamu görevlileri sendikaları ve toplu sözleşme kanununa göre üyenin, sendikadan çıkarılma kararı sendika merkez genel kurulunca alınır. Çıkarma kararı, çıkarılana ve işverene yazı ile bildirilir. Çıkarma kararına karşı üye, bildirim tarihinden itibaren kaç gün içinde görevli iş mahkemesine itiraz edebilir?

- A) 5
- B) 7
- C) 10
- D) 15

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç ve kapsam: –Madde 1

Bu Kanunun amacı, Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişiler tarafından açılacak özel öğretim kurumlarına kurum açma izni verilmesi, kurumun nakli, devri, personel çalıştırılması, kurumlara yapılacak mali destek ve bu kurumların eğitim-öğretim, yönetim, denetim ve gözetimi ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumlarının; eğitim-öğretim, yönetim, denetim, gözetim ve personel çalıştırılmasına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.

Bu Kanun, Türkiye Cumhuriyeti uyruklu gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri veya özel hukuk hükümlerine göre yönetilen tüzel kişilerce açılan özel öğretim kurumları ile yabancılar tarafından açılmış bulunan özel öğretim kurumlarını kapsar.

Tanımlar: –Madde 2

Bu Kanunda geçen;

a) Bakanlık: Millî Eğitim Bakanlığını,

b) Kurum: Okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim, özel eğitim okulları ile çeşitli kursları, özel öğretim kurslarını, uzaktan öğretim yapan kuruluşları, motorlu taşıt sürücülere kursları, hizmet içi eğitim merkezleri, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, sosyal etkinlik merkezleri, mesleki eğitim merkezleri ile benzeri özel öğretim kurumlarını,(1)(2)(3)

c) Okul: (Değişik: 1/3/2014-6528/9 md.) Özel eğitim, okul öncesi, ilkököl, ortaokul ve ortaöğretim ile Bakanlıkça dönüşüm programına alınan kurumlardan 2018-2019 eğitim-öğretim yılının sonuna kadar faaliyetleri devam eden ortaöğretim özel okulları,

d) Yabancı okullar: Yabancılar tarafından açılmış özel okulları,

e) Azınlık okulları: Rum, Ermeni ve Musevî azınlıklar tarafından kurulmuş, Lozan Antlaşması ile güvence altına alınmış ve kendi azınlığına mensup Türkiye Cumhuriyeti uyruklu öğrencilerin devam ettiği okul öncesi eğitim, ilköğretim ve ortaöğretim özel okullarını,

f) (Mülga; 1/3/2014-6528/9 md.)

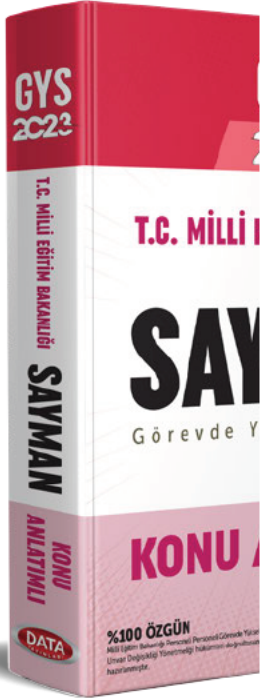
g) Çeşitli kurslar: (Değişik: 1/3/2014-6528/9 md.) kişilerin sosyal, sanatsal, sportif, kültürel ve mesleki alanlarda bilgi beceri, dil, yetenek ve deneyimleri geliştirmek, isteklerine göre serbest zamanını değerlendirme amacıyla faaliyet gösteren özel öğretim kurumlarını,

h) Özel eğitim okulu: Özel eğitim gerektiren bireylere hizmet veren, özel olarak yetiştirilmiş personelin bulunduğu, geliştirilmiş eğitim programlarının uygulandığı özel öğretim kurumunu,

i) Motorlu taşıt sürücülere kursu: Motorlu taşıt sürücüsünü yetiştirerek sınav sonucu sertifika veren ve trafikle ilgili eğitim-öğretim yaptıran özel öğretim kurumlarını,

j) (Mülga; 2/1/2017-KHK-687/5 md.; Aynen kabul;1/2/2018-7076/5 md.)

k) Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezi: Özel eğitim gerektiren bireylerin konuşma ve dil gelişim güçlüğü, ses bozuklukları, zihinsel, fiziksel, duygusal, sosyal, duygusal veya davranış problemlerini ortadan kaldırmak ya da etkilerini en az seviyeye indirmek, yeteneklerini yeniden en üst seviyeye çıkarmak, temel öz bakım becerilerini ve bağımsız yaşam becerilerini geliştirmek ve topluma uyumlarını sağlamak amacıyla faaliyet gösteren özel öğretim kurumlarını,

İvedik Organize Sanayi Matbaacılar Sitesi
1518 Sok. Mat-Sit İş Merkezi No.:2/20
Yenimahalle / ANKARA
Telefon: 0 312 384 29 95 - Belgegeçer: 0312 342 23 58
WhatsApp: 0 505 925 57 81
www.datayayinlari.com | bilgi@datayayinlari.com

